

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Anja Mori

**Učinek politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo
Diplomsko delo**

Ljubljana, 2016

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Anja Mori

Mentorica: red. prof. dr. Tanja Oblak Črnič

Somentor: asist. dr. Aleksander Sašo Slaček Brlek

**Učinek politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo
Diplomsko delo**

Ljubljana, 2016

Učinek politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo

Politična participacija je en izmed temeljnih načinov za reprodukcijo demokratičnega političnega procesa; njwn delež pa zadnje čase pada. Rezultati so pokazali, da je povprečna politična participacija s 25 % leta 2003 padla na 16 % leta 2013 ter da kar 32,5 % ljudi ne participira na noben način. Raziskava je pokazala, da se niža delež konvencionalne politične participacije ter rahlo zvišuje delež nekonvencionalne. Za razumevanje politične participacije je pomemben tudi koncept politične alienacije, s pomočjo katerega lahko bolje razumemo posameznikovo politično vedenje. Politična odtujenost je osebni občutek posameznika, ki pa lahko postane družbeno relevanten, ko je prisoten pri večjem številu ljudi. Družbeni položaj posameznika ima pomemben vpliv na politično participacijo, saj posamezniki z višjim družbenim položajem bolj težijo k višji stopnji participacije. Raziskava, ki sem jo izvedla s pomočjo longitudinalne študije s primarno analizo sekundarno zbranih podatkov iz raziskav Politbarometer, Slovensko javno mnenje in Evropska družboslovna raziskava, med temi spremenljivkami kaže na šibko do zmerno povezanost.

Ključne besede: politična participacija, politična odtujenost, družbeni položaj.

The effect of political alienation and social status on political participation

Political participation is one of the principal ways of reproducing democratic political process, the percentage of which is falling lately. Results showed that average political participation fell from 25 % in 2003 to 16 % in 2013 and that 32,5 % of people does not participate in any way. Research showed that the ratio of conventional political participation is falling while the ratio of unconventional political participation is slightly rising. The concept of political alienation is also important for understanding individual's political behavior. Political alienation is the individual's personal feeling which becomes socially relevant when it is felt by a higher amount of people. Individual's social status has an important influence on political participation since individuals with a higher social status strive for a higher ratio of political participation. Research I conducted through longitudinal study with primary analysis of secondary gathered information from Politbarometer, Slovenian public opinion and European social survey shows weak to moderate correlation with political alienation.

Key words: political participation, political alienation, social status.

KAZALO

1	UVOD.....	6
2	DEFINICIJE IN OBLIKE POLITIČNE PARTICIPACIJE	8
3	POLITIČNA ODTUJENOST IN DRUŽBENI POLOŽAJ V ODNOSIH DO POLITIČNE PARTICIPACIJE.....	10
3.1	Dimenzije politične odtujenosti	10
3.2	Vpliv politične odtujenosti na količino politične participacije	11
3.3	Družbeni položaj	12
4	TEORETSKI MODEL S HIPOTEZAMI, DEFINICIJAMI SPREMENLJIVK IN ARGUMENTACIJO HIPOTEZ.....	14
5	OPERACIONALIZACIJA	16
5.1	Opis podatkov in sekundarnih študij.....	16
5.2	Potek analize	17
5.2.1	Merjenje politične participacije	18
5.2.2	Merjenje politične odtujenosti in družbenega položaja	19
6	ANALIZA REZULTATOV NA OSNOVI PRIMARNE ŠTUDIJE SEKUNDARNO ZBRANIH PODATKOV.....	24
6.1	Volitve od leta 2000 do leta 2014	24
6.2	Spreminjanje politične participacije med letoma 2000 in 2014.....	25
6.3	Spreminjanje politične odtujenosti in družbenega položaja med letoma 2000 in 2014. 28	
6.4	Študija učinka politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo 35	
6.5	Preveritev učinka politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo z linearno regresijsko analizo.....	38
6.5.1	Regresijska analiza za leto 2003	40
6.5.2	Regresijska analiza za leto 2013	42

6.5.3	Primerjava moči vpliva posameznih neodvisnih spremenljivk na politično participacijo za leti 2003 in 2013.....	44
7	SKLEP	47
8	LITERATURA	50
	PRILOGE.....	56
	PRILOGA A: DODATNI GRAFI IN TABELE	56
	PRILOGA B: IZPIS REZULTATOV LINEARNE REGRESIJSKE ANALIZE ZA LETO 2003 IZ PROGRAMA SPSS	74
	PRILOGA C: IZPIS REZULTATOV LINEARNE REGRESIJSKE ANALIZE ZA LETO 2013 IZ PROGRAMA SPSS	77

1 UVOD

Pojem politične participacije lahko v raziskavah uporabljamo tako za odvisno kot neodvisno spremenljivko. V prvem primeru gre za proučevanje vplivov na politično participacijo, v drugem pa za učinke ali posledice politične participacije (Asher in drugi v Adam 1991). V tej raziskovalni nalogi bom politično participacijo uporabila kot odvisno spremenljivko, saj me zanima, kakšen učinek imata nanjo politična odtujenost in družbeni položaj posameznika.

Odtujenost je pojav, ki se manifestira v občutkih posameznikov, ko niso zadovoljni z določeno situacijo v svojem življenju ali družbi. Posameznik se lahko počuti odtujenega tudi od političnega sistema, pri tem pa se alienacija najpogosteje povezuje z nemočjo posameznika, da vpliva na politične odločitve, za katere meni, da bodo pomembno vplivale na njegovo življenje. Z aktivno politično participacijo se povezuje tudi družbeni položaj, saj se v politični participaciji pojavljajo neenakosti v obsegu političnega vpliva.

S primarno raziskavo sekundarno zbranih podatkov bom opravila obsežno longitudinalno študijo, skozi katero bom analizirala spreminjanje politične participacije, politične odtujenosti in družbenega položaja ter učinek politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo v Sloveniji med leti 2000 in 2014. Leta bom razdelila v dve obdobji: obdobje pred krizo, med leti 2000 in 2007, in obdobje po krizi, med leti 2008 in 2014, ter ju med seboj primerjala. Domnevam, da se je količina politične participacije skozi leta zmanjšala. V drugem obdobju je prišlo do svetovne gospodarske krize, ki smo jo čutili tudi pri nas, zato domnevam, da je ta negativno vplivala tako na politično odtujenost kot na družbeni položaj, posledično pa na politično participacijo.

Splošni trend kaže, da stopnja politične participacije in zaupanja v delo politikov v Sloveniji pada. »Politični sistem se reproducira na podlagi politične participacije« (Adam 1991, 107), zato je za državo pomembno, da posamezniki aktivno sodelujejo v oblikovanju politik, vendar bodo posamezniki, ki menijo, da njihove odločitve ne bodo spremenile ničesar oziroma se ne počutijo kot pomemben in vpliven del politične družbe, manj pripravljeni sodelovati pri oblikovanju

politike. Zato se mi zdi pomembno, da bolje raziščemo pojav zmanjševanja politične participacije, saj lahko trenuten trend poskušamo obrniti samo s pomočjo razumevanja dogajanja.

2 DEFINICIJE IN OBLIKE POLITIČNE PARTICIPACIJE

Koncept politične participacije je en najbolj raziskanih in razširjenih pojmov v političnih študijah, saj je od njega odvisen naš način življenja. Demokracija namreč brez politične participacije posameznikov ne more obstajati.

Politična participacija je »vključenost posameznika v politični sistem na različnih ravneh dejavnosti, segajočih od popolnega nezanimanja do zasedanja politične funkcije (Rush v Della Porta 2003, 64). Bolj ozka definicija politične participacije jo opredeljuje kot »držo državljanov, katerih cilj je vplivati na politični proces« (Axford in drugi v Della Porta 2003, 64).

»Politična participacija se nanaša na tiste aktivnosti državljanov, ki so usmerjene v vplivanje na selekcijo vladnega osebja in/ali akcij, ki se jih loteva vlada« (Verba in Nie v Adam 1991, 104). Te definicije se osredotočajo na aktivno politično participacijo, s tem pa iz procesa izključujejo pasivne oblike participacije, »kot sta spremljanje političnih dogodkov ali diskutiranje z drugimi o teh dogodkih. Gre za oblike ki ne vplivajo neposredno na vlado in na njene postopke« (Adam 1991, 104).

Bolj splošna definicija pravi, da je politična participacija posameznikova prostovoljna aktivnost, ki se nanaša na »različnost načinov, na katere ljudje poskušajo izvajati vpliv na politične procese« (Orum v Adam 1991, 104). Politična participacija je pomemben pojem v demokraciji, ker ji daje legitimnost (Della Porta 2003), saj se »politični sistem reproducira na podlagi politične participacije« (Adam 1991, 107).

Politična participacija se ločuje na konvencionalno in nekonvencionalno. Med konvencionalno participacijo spadajo: izpostavljanje političnim izzivom, volitve, odpiranje politične razprave, prepričevanje drugega, naj voli na določen način, nošnja politične značke, stik s političnim funkcionarjem ali voditeljem, denarni prispevki določeni stranki ali kandidatu, udeležba na političnem zborovanju ali skupščini, posvečanje časa politični kampanji, vstop med aktivno članstvo politične stranke, udeležba na zborih, na katerih se sprejemajo politične odločitve,

zbiranje denarja za politične namene, kandidiranje za voljeno funkcijo in prevzemanje političnih ali strankarskih funkcij (Milbrath v Della Porta 2003, 65). Med nekonvencionalno participacijo spadajo: pisma bralcev, sodelovanje v bojkotu, samo-zmanjšanje davkov ali najemnin, zasedba poslopij, cestne zapore, podpisovanje peticij, sedeči protesti, udeležba v divjih stavkah, udeležba v mirnih sprevodih, povzročanje škode na gmotnih dobrinah in nasilje zoper ljudi (Dalton v Della Porta 2003, 69). Najpogosteje uporabljen način politične participacije so volitve, medtem ko precej manj ljudi politično participira na druge načine.

Določene oblike politične participacije od ljudi zahtevajo več truda kot druge. Lester Milbrath je državljane razvrstil v različne kategorije politične participacije glede na to, v kolikšni meri so dejavni, torej glede na količino aktivnosti oziroma pasivnosti, ki jo državljani izkažejo. To so gladiatorji, gledalci in otopeli. Gladiatorje je opredelil kot državljane, ki so v politiki dejavni pogosto, teh pa je, glede na njegovo raziskavo, le 7 % državljanov. Zavzetost gledalcev zavzema najnižjo raven, v to kategorijo pa sodi 60 % državljanov. Med otopele državljane šteje ljudi, ki jih politika sploh ne zanima, ti pa predstavljajo 30 % državljanov (Milbrath v Della Porta 2003). Verba in Nie sta izvedla podobno raziskavo, kjer pa sta državljane razvrstila v nekoliko drugačne kategorije. Ugotovila sta, da je popolnoma nedejavnih kar 22 % državljanov. V naslednjo kategorijo spadajo lokalci, ki jih zanimajo le lokalne zadeve – teh je 20 %. 4 % predstavljajo ljudje, domačijski, ki jih zanimajo le stvari, ki jih neposredno zadevajo. 15 % naj bi jih sodilo med tekmujoče, ki se vključujejo v specifične kampanje, 18 % pa naj bi bilo takšnih, ki sodijo med globalne aktiviste, ti se vključujejo v vse politične zadeve (Verba in Nie v Della Porta 2003).

Ti dve raziskavi kažeta, da je politično aktivnih posameznikov malo, najbolj zaskrbljujoči pa so podatki, da je kar 22 % državljanov oziroma 30 % po drugi raziskavi, nezainteresiranih za politiko in v političnih procesih ne sodelujejo, torej so politično odtujeni.

3 POLITIČNA ODTUJENOST IN DRUŽBENI POLOŽAJ V ODNOSIH DO POLITIČNE PARTICIPACIJE

3.1 Dimenzije politične odtujenosti

Odtujenost ali alienacija je koncept, ki je bolj kot po definiciji in merjenju znan po svojih posledicah (McLeod in drugi 1965), saj konsenza o univerzalni definiciji alienacije žal ni (Yuill 2011), vendar pa se strokovnjaki strinjajo v tem, da alienacija pomeni ločitev oziroma odklop (Case 2008), v osnovi pa jo definirajo kot stanje ločitve ali oddaljenosti subjekta od družbe (Berger 2005). Alienacija posameznika vključuje izgubo razmerja z določenim objektom in ima čustveno komponento. To pomeni, da je občutek odtujenosti posameznikov osebni občutek. Alienacija ima objekt oziroma fokus (Keniston 1972, 32), kar pomeni, da se posameznik počuti odtujenega od družine in družbe, lahko pa je odtujen tudi od samega sebe. Odtujenost se lahko kaže na črti od pesimizma do brezupnosti ali od cinizma do obupa (Koff 1973).

Empirične raziskave so potrdile, da je za razumevanje politične participacije pomemben tudi koncept alienacije, politična alienacija pa je pomemben koncept pri razumevanju posameznikovega političnega vedenja (Denters in Geurts 1993). »Podobno ugotavljajo analize javnega mnenja, da prihaja med državljani v veliki meri do vse bolj razširjene apatije, alienacije, nezainteresiranosti, skepticizma, cinizma, nezaupanja, nezadovoljstva, razočaranosti in izražanja negativnih mnenj, sploh v povezavi s finančno krizo« (Roth in drugi v Kropivnik in Vrhovac 2012, 707).

Politična alienacija je karakteristika tistih posameznikov, ki se čutijo prikrajšane za enakopravno politično participacijo, saj ljudje menijo, da njihovo mnenje ne šteje, ni pomembno oziroma je le kaplja v morju. Politična alienacija je torej osebni in individualni občutek posameznikov, ki pa lahko ima velike družbene posledice v primeru, da je ta občutek prisoten pri večjem številu posameznikov.

Ada Finifter definira 4 dimenzije, skozi katere se lahko kaže politična alienacija: (1) politična nemoč, (2) politična nesmiselnost, (3) anomija in (4) politična izolacija (Finifter 1972). Politična nemoč se nanaša na posameznikov občutek, da ne more vplivati na politične odločitve. »Odsotnost nadzora oziroma posedovanja nizke stopnje nadzora namreč le še dodatno povečuje alienacijo« (Yuill 2011, 106–107). Kris in Leites pravita, da navadni ljudje vedno bolj čutijo, da ne razumejo oziroma ne morejo vplivati na dogodke v svojem življenju (Kris in Leites v Dean 1961, 754). Politična nesmiselnost se nanaša na posameznikovo percepcijo političnega procesa, ki mu manjka razumljiva razlaga političnih možnosti, da bi posameznik razumel učinke oziroma vplive svojih odločitev (Denters in Geurts 1993). Finifterjeva med dimenzije politične alienacije, za razliko od drugih avtorjev, dodaja še anomijo in politično izolacijo. Anomija je definirana kot odsotnost reda oziroma zakonov, ki regulirajo posameznikovo vedenje, politična izolacija pa se nanaša na zavračanje političnih norm in ciljev, ki so splošno sprejeti v družbi (Finifter 1972).

Chen in Southwell prav tako navajata štiri dimenzije politične alienacije, vendar se te nekoliko razlikujejo od kategorij prejšnjih avtorjev: (1) cinizem ali nezaupanje (posameznikova negativna percepcija iskrenosti in usposobljenosti politikov in političnih institucij), (2) nemoč, (3) nesmiselnost, (4) apatija in brezbržnost (posamezniki se ne zanimajo za politiko, ne glede na njeno učinkovitost) (Southwell 1985; Chen 1992 v Lee in Chen 2004).

Različni avtorji torej podajajo različne dimenzije politične odtujenosti, najbolj pogosto raziskovane pa so cinizem oziroma nezaupanje v politični sistem, apatija in brezbržnost oziroma količina politične participacije ter nemoč oziroma nizka stopnja možnosti posameznika, da vpliva na politiko.

3.2 Vpliv politične odtujenosti na količino politične participacije

Fredric Templeton je v svoji raziskavi na primeru ameriških predsedniških volitev leta 1956 in 1960 ugotovil, da odtujenost ne vpliva na rezultate volitev, saj so odtujeni in neodtujeni volivci volili podobno, opazil pa je velike razlike v količini politične participacije med obema skupinama; odtujeni posamezniki se namreč umaknejo iz aktivne politične participacije, kar je bilo razvidno iz vprašanja, v kolikšni meri jih zanima politika. Odtujeni posamezniki so izkazali

le malo zanimanja za politiko, zato avtor meni, da se umikanje odtujenih posameznikov kaže tako v zanimanju z politiko kot znanju o političnih temah (Templeton 1966).

Nekatere druge raziskave nakazujejo, da odtujene osebe izkazujejo manj zanimanja za medijske tekste, ki obravnavajo politične zadeve (McLeod in drugi 1965). David Weaver alienacijo povezuje s teorijo prednostnega tematiziranja. Pravi, da so posamezniki oziroma volivci bolj odtujeni, če nimajo vpliva na določanje, katere politične problematike so najpomembnejše, to pa se pokaže v nižji volilni udeležbi, nižji stopnji zanimanja za politiko in višji stopnji političnega cinizma, kar je potrdila raziskava z Univerze Northwestern (Protess in drugi v Weaver 1994, 350) in tudi nekateri drugi avtorji (Putnam, 1995, 2000; Patterson 2003 v Lee in Chen 2004).

3.3 Družbeni položaj

Družbeni položaj je položaj posameznika v družbenem sistemu. Položaje lahko razvrstimo hierarhično glede na prestiž, dostop do družbenih virov in moč; do katerih nimajo vsi enakega dostopa, kar kaže na družbene neenakosti. Družbeni položaj je tesno povezan z izobrazbo in poklicem oziroma s položajem na delovnem mestu (Kohn in Schooler 1969, 660). Družbeni položaj posameznika ima pomemben vpliv na politično participacijo, saj posamezniki z višjim družbenim položajem bolj težijo k višji stopnji participacije. »Najbolj množično in intenzivno v procesih politične participacije sodelujejo tisti z višjim socio-ekonomskim statusom (kot kazalce se upošteva dohodek, izobrazbo in poklic oz. zaposlitev), moški in mlajši del populacije« (Orum v Adam 1991, 106). »Milbrathova raziskava je pokazala, da dosegajo višje ravni politične participacije (pod enakimi pogoji) ljudje, ki:

1. imajo višjo izobrazbo,
2. prihajajo iz srednjega sloja, v primerjavi s tistimi, ki sodijo v delavski razred,
3. so moškega spola, v primerjavi z ženskami,
4. so v srednjih starostnih skupinah (ne premladi in tudi ne prestari),
5. so poročeni, v primerjavi s samskimi,
6. prebivajo v mestih, v primerjavi s prebivalci s podeželja,
7. v določenem kraju živijo dlje,
8. sodijo k narodnostni večini,

9. so družbeno angažirani in/ali vključeni v različne organizacije« (Milbrath in Goel v Della Porta 2003, 67).

To potrjujejo tudi raziskave avtorjev Verba, Nie in Kim, ki pravijo, da se socialna in ekonomska neenakost odražata tudi v politični neenakosti. »Kdor ima višji položaj, ima tudi več gmotnih (denar) in tudi več simbolnih (ugled) možnosti, ki jih lahko vloži v participacijo //...// višji družbeni položaj namreč ustvarja boljše priložnosti za dostop k tistim, ki odločajo« (Della Porta 2003, 67).

4 TEORETSKI MODEL S HIPOTEZAMI, DEFINICIJAMI SPREMENLJIVK IN ARGUMENTACIJO HIPOTEZ

Tema diplomske naloge je povezava politične odtujenosti in družbenega položaja ter njun učinek na politično participacijo. Politično participacijo lahko zaviramo ali spodbujamo z različnimi dejavniki, kar pomeni, da je v tem primeru uporabljena kot odvisna spremenljivka. Politična participacija je posameznikova prostovoljna aktivnost, ki se nanaša na »različnost načinov, na katere ljudje poskušajo izvajati vpliv na politične procese« (Orum v Adam 1991, 104). »Nanaša se na tiste aktivnosti zasebnih državljanov, ki so usmerjene v vplivanje na selekcijo osebja politične oblasti in/ali akcij, ki se jih loteva politična oblast« (Verba in Nie v Adam 1991, 104). Pomembne so tudi pasivne oblike participacije, kot sta spremljanje političnih dogodkov ali diskutiranje z drugimi o teh dogodkih, zato sem v raziskavo vključila tudi te. To so oblike participacije, ki nimajo neposrednega vpliva na politično oblast (Adam 1991, 104).

Učinek politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo bom preverila s pomočjo longitudinalne študije med leti 2000 in 2014, kjer pričakujem, da bodo prisotne spremembe v količini politične participacije; da bodo posamezniki izkazovali višjo stopnjo politične odtujenosti kasnejša leta raziskave ter da se bo družbeni položaj posameznikov poslabšal. V časovnem okvirju, uporabljenem za raziskavo, je prišlo do svetovne gospodarske krize, posledično pa se je po letu 2008 zmanjšalo število delovno aktivnih posameznikov in s tem povešalo število brezposelnih (Statistični urad Republike Slovenije).

Posamezniki so v družbi razvrščeni hierarhično glede na prestiž, dostop do družbenih virov in moč; do katerih nimajo vsi enakega dostopa. Neenakosti v družbi se reproducirajo skozi družbeni položaj, je tesno povezan z izobrazbo in poklicem oziroma s položajem na delovnem mestu (Kohn in Schooler 1969, 660). Družbeni položaj posameznikov se z izgubo službe in dohodkov poslabša, saj imajo posamezniki manj ugleda in manj možnosti dostopanja do politične oblasti. Predpostavljam, da višji družbeni položaj spodbuja politično participacijo. Družbeni položaj posameznika ima pomemben vpliv na politično participacijo, saj posamezniki z višjim družbenim položajem bolj težijo k višji stopnji participacije, saj imajo ti posamezniki »več

gmotnih (denar) in tudi več simbolnih (ugled) možnosti, ki jih lahko vložijo v participacijo« (Della Porta 2003, 67). »

Politična oblast ni bila zmožna izvesti zakonskih sprememb, ki bi zmanjšale korupcijo in učinek svetovne gospodarske krize na Slovenijo, kar je privedlo do politične nestabilnosti in nezadovoljstva respondentov z delom politične oblasti (Čepin 2014). Posamezniki postanejo odtujeni, če menijo, da ne morejo vplivati na odločanje politične oblasti. Politična odtujenost je torej karakteristika tistih posameznikov, ki se čutijo prikrajšane za enakopravno politično participacijo, je njihov osebni in individualni občutek ki pa lahko ima velike družbene posledice. Iz tega izhaja moja predpostavka, da občutek politične odtujenosti zavira politično participacijo. »Politični sistem se reproducira na podlagi politične participacije« (Adam 1991, 107). Za državo je pomembno, da posamezniki aktivno sodelujejo v oblikovanju politik, vendar bodo posamezniki, ki menijo, da njihove odločitve ne bodo spremenile ničesar oziroma se ne počutijo kot pomemben in vpliven del politične družbe, manj pripravljeni sodelovati v oblikovanju politike. Posamezniki se iz tega razloga umaknejo ali vedno bolj umikajo iz aktivne politične participacije in postajajo vedno bolj politično odtujeni, kasneje pa kažejo le malo zanimanja za politiko oziroma so politično izolirani (Templeton 1966).

5 OPERACIONALIZACIJA

5.1 Opis podatkov in sekundarnih študij

V raziskavi sem se spraševala, kaj vpliva na količino politične participacije posameznikov in kako se učinek politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo spreminja skozi čas. Študijo sem zaradi boljšega vpogleda v spreminjanje politične participacije skozi leta razdelila v dve obdobji in ju med seboj primerjala:

1. obdobje: 2000–2007 – obdobje gospodarske rasti in
2. obdobje: 2008–2014 – obdobje gospodarske krize.

Primerjava podatkov med leti visoke gospodarske rasti in kasnejšimi leti gospodarskega krča me je še posebej zanimala, saj menim, da se je družbeni položaj ljudi poslabšal, s tem se je nemoč vplivanja na politiko povišala in posledično zmanjšala politična participacija. Prav tako pa so občutki alienacije, nezainteresiranosti, nezaupanja, nezadovoljstva in razočaranosti med ljudmi bolj prisotni prav v času finančne krize (Roth in drugi v Kropivnik in Vrhovac 2012, 707).

Raziskavo sem opravila s pomočjo primarne analize sekundarno zbranih podatkov iz raziskav Politbarometer in Slovensko javno mnenje med leti 2000 in 2014. Raziskavo sem začela z letom 2000, saj so od tega leta dalje vsi podatki iz raziskave Politbarometer na voljo za javno uporabo. Za leto 2014 so na voljo samo podatki iz raziskave Politbarometer, vmesna leta pa so zastopana v obeh raziskavah. Za boljši pregled podatkov sem zato dodala Evropsko družboslovno raziskavo iz leta 2014. Raziskavo sem končala z letom 2014, saj do začetka mojega raziskovanja ni bilo objavljenih novih podatkov (Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij).

Politbarometer so raziskave o odnosu javnosti do aktualnih razmer in dogajanj v Sloveniji, namenjene spremljanju zadovoljstva z delom vlade in ocenjevanju razmer v državi, ki jih opravlja CJM – Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Raziskava se opravlja z rednimi mesečnimi telefonskimi anketami na območju Republike Slovenije. V raziskavo so vključene osebe, starejše od 18 let s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji,

izključene pa so osebe, ki živijo v gospodinjstvih brez telefona ali v institucijah. Vzorec raziskave je izbran naključno s seznama telefonskih naročnikov v državi (Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij).

»Projekt Slovensko javno mnenje (SJM) je najširša longitudinalna družboslovna empirična raziskava v Sloveniji, ki temelji na reprezentativnem vzorcu polnoletnih prebivalcev Slovenije« (Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij). Raziskave so razdeljene na več področij, povezanih z demokratično družbo. Najpogosteje so vključene teme s področja družbenih delitev, varnosti, vrednot, priseljevanja in politike (Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij). Raziskava se izvaja na reprezentativnem vzorcu polnoletnih prebivalcev Republike Slovenije, ki imajo v državi prijavljeno stalno prebivališče. Iz raziskave so izključeni institucionalizirani posamezniki, osebe na zdravljenju v bolnišnici in ljudje, ki ne živijo na svojem stalnem naslovu. Podatke zbirajo anketarji na terenu (Arhiv družboslovnih podatkov). »Vzorec raziskave je oblikovan s pomočjo naključnega izbora telefonskih števil s seznama telefonskih naročnikov fizičnih oseb v RS. Ciljna oseba znotraj gospodinjstva je izbrana s pomočjo pravila zadnjega rojstnega dne« (Arhiv družboslovnih podatkov).

V projekt Slovensko javno mnenje je vključena tudi Evropska družboslovna raziskava, ki se je izvajala vsako drugo leto od leta 2000 do leta 2014. Zaradi nedostopnosti raziskave Slovensko javno mnenje za leto 2014 sem uporabila originalne podatke iz Evropske družboslovne raziskave. Raziskava se izvaja na reprezentativnem vzorcu oseb, ki so ob začetku raziskave starejše od 15 let in imajo prijavljeno stalno bivališče v Sloveniji. Vzorec je oblikovan naključno in izbran iz Registra prebivalcev Slovenije. Podatke zbirajo anketarji na terenu (European social survey).

5.2 Potek analize

Zbiranje podatkov v vseh študijah poteka večkrat na leto (od 1-krat do 11-krat na leto), zato sem pri študiji Politbarometer vedno izbrala študijo, ki je bila v določenem letu opravljena nazadnje, medtem ko sem pri študiji Slovensko javno mnenje izbirala raziskave, ki so tematsko najbližje

moji raziskavi. Zbiranje podatkov za Slovensko javno mnenje namreč poteka v tematskih sklopih, ki se vedno ne skladajo s potrebami moje raziskave.

Za preveritev raziskovalnega modela te diplomske naloge sem naredila tudi linearno regresijsko analizo za leti 2003 in 2013, da bi se pokazalo, če se je učinek politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo spremenil skozi leta oziroma v kolikšni meri se je spremenil.

5.2.1 Merjenje politične participacije

Indikatorji politične participacije so različni načini, na katere posamezniki poskušajo vplivati na politične procese, vključujejo pa tako konvencionalne kot nekonvencionalne načine politične participacije. Sem spadajo tudi posredni načini vplivanja na politične procese (pogovor, prepričevanje drugih). Konkretna vprašanja so:

- Denimo, da bi bile naslednjo nedeljo volitve v državni zbor. Ali bi šli ali ne bi šli na volitve? oziroma Ali ste se udeležili zadnjih volitev?
- Ali ste član politične stranke?
- Ali ste v zadnjih 12 mesecih stopili v stik s politikom ali predstavnikom državne ali občinske oblasti?
- Ali ste v zadnjih 12 mesecih delovali v politični stranki ali skupini aktivistov?
- Ali ste v zadnjih 12 mesecih delovali v kakšni drugi politični organizaciji ali zvezi?
- Ali ste v zadnjih 12 mesecih nosili značko ali nalepko v podporo neki politični akciji?
- Ali ste v zadnjih 12 mesecih podpisali peticijo?
- Ali ste v zadnjih 12 mesecih bojkotirali določene izdelke?
- Ali ste se v zadnjih 12 mesecih udeležili zakonitih demonstracij?
- Ali ste se v zadnjih 12 mesecih sodelovali v nenapovedanih protestnih aktivnostih ali stavkah (Arhiv družboslovnih podatkov)?

Odgovori na ta vprašanja se v večini primerov (v večini uporabljenih raziskav) merijo po nominalni lestvici in respondenti nanje odgovarjajo z da ali ne. V nekaj raziskavah se za merjenje odgovorov uporabljajo 3 ali celo 4 stopenjske lestvice:

- 1 Sem že
- 2 Morda bi
- 3 Nikoli ne bi

oziroma

- 1 Da, v preteklem letu
- 2 Da v preteklosti
- 3 Mogoče bi
- 4 Nikoli ne bi

- Kadar ste skupaj s svojimi prijatelji, sorodniki ali sodelavci, kako pogosto razpravljate o politiki?
  - 1 Pogosto
  - 2 Včasih
  - 3 Nikoli (Arhiv družboslovnih podatkov)

5.2.2 Merjenje politične odtujenosti in družbenega položaja

Indikatorji politične odtujenosti so povezani z dimenzijami politične odtujenosti (cinizem oziroma nezaupanje v politični sistem, apatija in brezbržnost oziroma količina politične participacije ter nemoč oziroma stopnja učinkovitosti posameznika, da vpliva na politiko) in se nanašajo na občutek zadovoljstva s stanjem v državi, na zaupanje političnim inštitucijam in zanimanje za politiko ter na občutek ljudi, da lahko vplivajo na politične odločitve.

- Spodaj so zapisani trije značilni pogledi na družbo, v kateri živimo. Kateri izmed njih je najbližje vašemu mnenju?
  - 1 Z revolucionarno akcijo je treba spremeniti družbo.
  - 2 Družbo je treba postopoma izboljšati z reformami.
  - 3 Družbo je treba braniti pred vsakršnim spremembami (Arhiv družboslovnih podatkov).

5.2.2.1 Odnos do politike

- V kolikšni meri vas zanima politika?

- 1 Zelo me zanima
  - 2 Do neke mere me zanima
  - 3 Le malo me zanima
  - 4 Sploh me ne zanima
- Prosim povejte, kako pomembna je vsaka od naštetih stvari v vašem življenju? Ali je v vašem življenju politika ...
    - 1 Zelo pomembna
    - 2 Precej pomembna
    - 3 Ni preveč pomembna
    - 4 Sploh ni pomembna

oziroma

0 Sploh ni pomembna → 10 Izjemno pomembna
  - Sedaj vam bomo navedli nekaj ustanov in njihovih nosilcev, vi pa povejte, koliko jim zaupate. Kako torej zaupate sedanji vladi v celoti?
  - Sedaj vam bomo navedli nekaj ustanov in njihovih nosilcev, vi pa povejte, koliko jim zaupate. Kako torej zaupate državnemu zboru?
  - Sedaj vam bomo navedli nekaj ustanov in njihovih nosilcev, vi pa povejte, koliko jim zaupate. Kako torej zaupate političnim strankam?
    - 0 Sploh ne zaupam → 10 Povsem zaupam

oziroma

    - 1 V celoti
    - 2 Precej
    - 3 Le malo
    - 4 Sploh nič
  - Če ocenjujete na splošno, ali bi rekli, da ste zadovoljni z razvojem demokracije v Sloveniji ali ne?
    - 1 Zadovoljen
    - 2 Nezadovoljen (Arhiv družboslovnih podatkov)

5.2.2.2 Občutek nemoči vplivanja na politične odločitve

- Ljudje, kot sem jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar počne vlada.

- Večina politikov se ukvarja s politiko zaradi lastnih koristi.
- Mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje, kot sem jaz.
- Politične stranke volivcem ne ponujajo dejanskih političnih izbir.
  - 1 V celoti se strinjam
  - 2 V glavnem se strinjam
  - 3 Niti-niti
  - 4 V glavnem se ne strinjam
  - 5 Sploh se ne strinjam
- Ali menite, da se politiki na splošno zanimajo za mnenje ljudi, kot ste vi?
  - 1 Komaj kateri politik se zanima za mnenje ljudi.
  - 2 Malokateri politik se zanima za mnenje ljudi.
  - 3 Kar nekaj politikov se zanima za mnenje ljudi.
  - 4 Večina politikov se zanima za mnenje ljudi (Arhiv družboslovnih podatkov).

5.2.2.3 Spremljanje politike v medijih

- Ponovno povejte za običajen dan v tednu, koliko od časa, ki ga porabite za gledanje televizije, gledate poročila ali oddaje s politično tematiko oziroma tematiko aktualnih dogodkov?
- In koliko časa na običajen dan v tednu na radiu poslušate poročila ali oddaje s politično tematiko, oziroma tematiko aktualnih dogodkov?
- In koliko tega časa porabite za branje o politiki oziroma aktualnih dogodkih?
  - 1 Nič
  - 2 Do 1 uro na dan
  - 3 Do 2 uri na dan
  - 4 Več kot 2 uri na dan (Arhiv družboslovnih podatkov)

Družbeni položaj določajo ekonomsko stanje, družbena moč in družbeni ugled; njegovi najboljši indikatorji pa so izobrazba, vrsta poklica in višina dohodka. Dobra indikatorja sta tudi materialno stanje ljudi in pa njihova samoocena pripadnosti družbenemu razredu. Konkretna vprašanja so:

- Kakšen je (bil) vaš položaj na delovnem mestu?

- 0 Brezposeln
- 1 Vodilni položaj na ravni podjetja, ustanove
- 2 Vodstveni položaj na ravni delovne enote (vodja službe, sektorja, oddelka, ipd.)
- 3 Neposredno vodenje in nadzor dela izvršilnih delavcev (mojster, delovodja ipd.)
- 4 Izvršilni delavec (nima vodilnega, vodstvenega položaja)
- Ali pri svojem delu tudi nadzorujete (ste nadzorovali) delo drugih zaposlenih oz. ste (bili) zanj odgovorni?
  - 1 Da
  - 2 Ne
- Koliko vam vaši predpostavljeni pri delu dopuščajo (so dopuščali), da vplivate na odločitve o delovanju organizacije?
  - 0 Sploh nimam/nisem imel vpliva na to → 10 V celoti vplivam/sem vplival na to
- In kako ocenjujete materialne razmere, v katerih živite vi in vaša družina. Ali ste z njimi zadovoljni ali nezadovoljni?
  - 1 Zadovoljen
  - 2 Nezadovoljen
- Katera je vaša najvišja pridobljena izobrazba?
  - 1 Nedokončana osnovna šola
  - 2 Dokončana osnovna šola
  - 3 Dokončana srednja šola
  - 4 Dokončana višja šola
  - 5 Dokončana visoka šola, fakulteta
- Spol
  - 1 Moški
  - 2 Ženski
- Starost
  - 1 0–18
  - 2 19–30

3 31–45

4 46–60

5 61–

- Kateri družbeni skupini – sloju ali razredu – se vam zdi, da pripadate?

1 Čisto spodnji

2 Delavski

3 Srednji

4 Višji srednji

5 Zgornji (Arhiv družboslovnih podatkov)

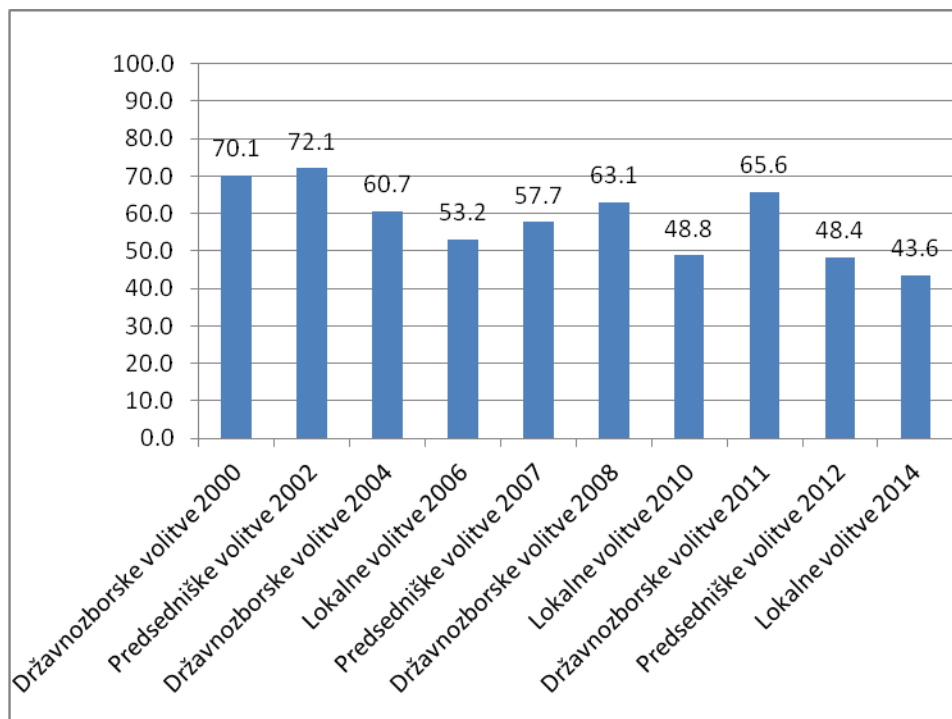
Večina vprašanj, ki merijo politično odtujenost in družbeni položaj, ima ordinalne lestvice odgovorov, ki sem jih navedla pri vprašanjih, vendar pa se te lestvice za enako vprašanje velikokrat razlikujejo, kar je bilo upoštevano pri analizi.

6 ANALIZA REZULTATOV NA OSNOVI PRIMARNE ŠTUDIJE SEKUNDARNO ZBRANIH PODATKOV

6.1 Volitve od leta 2000 do leta 2014

Podatki Državne volilne komisije kažejo, da udeležba na volitvah pada. Povprečna udeležba volitev skozi vsa opazovana leta je 58,3 %. Glede na raziskovalni obdobji je povprečna volilna udeležba v prvem obdobju, v obdobju pred krizo, 62,7 %, v obdobju po krizi pa ta odstotek pade na 53,9 % udeležbo. Najvišjo volilno udeležbo imajo državnozbornske volitve, medtem ko se volilni upravičenci najmanj udeležujejo lokalnih volitev, kar je v nasprotju z raziskavo, ki sta jo opravila Verba in Nie. V njuni raziskavi sta ugotovila, da so lokalci oziroma tisti, ki jih zanimajo samo lokalne zadeve, druga največja skupina volivcev poleg politično nedejavnih, kar pa za Slovenijo ne velja, saj se ljudje bolj množično udeležujejo volitev na državni ravni.

Graf 6.1: Odstotek volilne udeležbe od leta 2000 do leta 2014 (Državna volilna komisija)

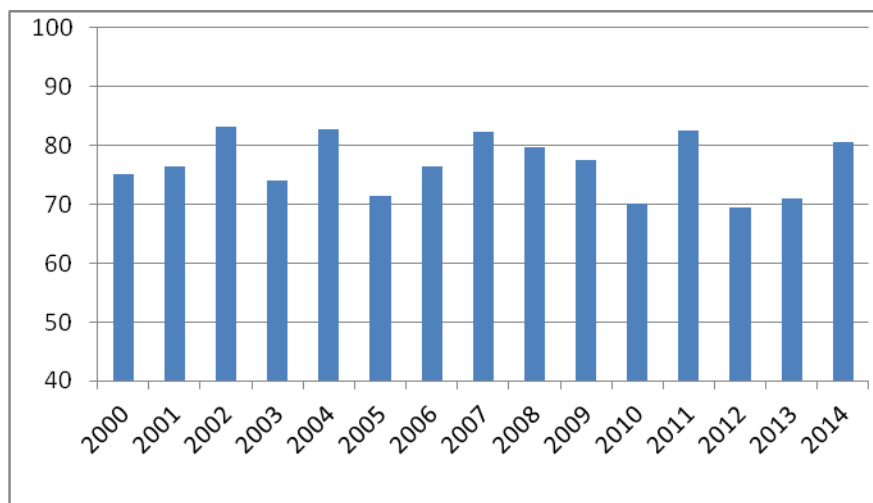

6.2 Spreminjanje politične participacije med letoma 2000 in 2014

V seriji raziskav Politbarometer so respondenti odgovarjali na vprašanje »Denimo, da bi bile naslednjo nedeljo volitve v državni zbor. Ali bi vi šli ali ne bi šli na volitve?« (Arhiv družboslovnih podatkov), v povprečju pa bi se bilo kar 76,8 % respondentov pripravljeno udeležiti volitev, povprečna realna udeležba na volitvah pa je za 18,5 % nižja od povprečne izkazane pripravljenosti za udeležbo na volitvah (glej Graf 6.1). Primerjava podatkov pokaže, da je največja razlika leta 2014, ko 80,6 % respondentov izrazi svojo pripravljenost za udeležbo na volitvah, realna volilna udeležba po podatkih Državne volilne komisije pa je komaj 43,6 %.

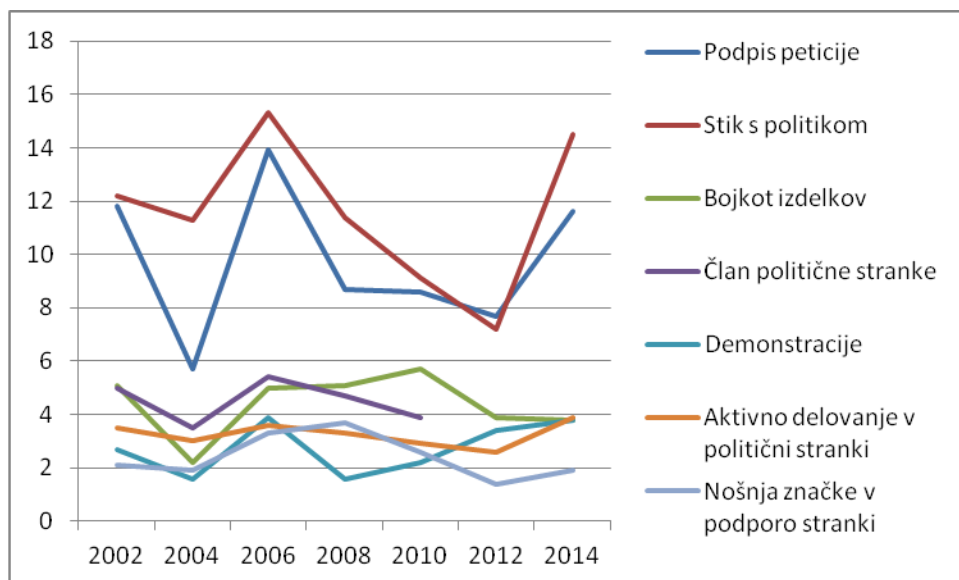
Graf 6.2: Odstotek ljudi, ki izražajo pripravljenost za udeležbo na volitvah (Kurdija in Toš 2012, 2013, 2014a, 2014b; Toš in drugi 2001, 2006a, 2006b, 2008a, 2008b, 2009a, 2009b, 2009c, 2009č, 2011a, 2011b)

V obdobju pred krizo se je bilo 77,7 % respondentov pripravljenih udeležiti volitev, v drugem obdobju pa je ta odstotek padel za nekaj manj kot 2 %.

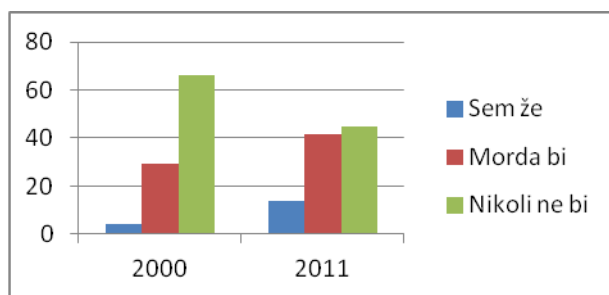
Poleg udeležbe na volitvah so ljudje lahko dejavni tudi na druge načine. V raziskavah so anketirance najpogosteje spraševali o podpisovanju peticij, stikih s politiki, bojkotiranju izdelkov, članstvu v političnih strankah, udeleževanju na demonstracijah, aktivnem sodelovanju v političnih strankah in podpiranju političnih akcij z nošnjo značke.

Graf 6.3: Odstotek ljudi, ki so bili politično aktivni na določene načine (European social survey 2014; Kurdiya in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Toš in skupina 2002b; Toš, Malnar in drugi 2009)

Graf prikazuje, kako so se odstotki participiranja na različne načine, na katere so delovali respondenti v 12 mesecih pred anketiranjem, spreminjali met leti 2000 in 2014. Takoj lahko vidimo, da so odstotki participacij zelo nizki, še posebej v primerjavi z udeležbami na volitvah (glej Graf 6.1). Leta 2008 je viden padec vseh raziskovanih oblik politične participacije, kar se nadaljuje do leta 2014, ko vse oblike participacije (razen volitev) pridobijo na participatorjih. V tem vmesnem času se poveča le odstotek udeležencev miroljubnih demonstracij ter odstotek ljudi, ki so bojkotirali izdelke iz političnih razlogov.

Graf 6.4: Odstotki udeležbe na nenapovedanih stavkah za leto 2000 in 2011 (Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001)

Z grafa je razvidno, da sta se tako odstotek pripravljenosti na udeležbo kot odstotek same udeležbe nenapovedane stavke v enajstih letih povišala, obenem pa se je zmanjšal odstotek ljudi, ki pravijo, da tega ne bi nikoli poskusili.

Tabela 6.1: Odstotki ljudi, ki so politično delovali na različne načine med leti 2000 in 2014, ter povprečja glede na leto, posamezen način političnega delovanja in glede na raziskovalni obdobji (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Leto	Peticija	Bojkot	Demonstracije	Stavkanje	Član stranke	Delovanje v politični stranki	Delovanje v politični organizaciji	Podpora političnim akcijam	Razpravljanje	Stik s politiki	Volilna udeležba	Pripravljenost za udeležbo na volitvah ¹	Povprečje glede na leto
2000	25.2	9.3	12.2	4.4	4.4				73.3	11.5	70.1	75.2	26.3
2001	25.4	6.3	9.9	4.7	4.9				72.1	11.1		76.4	19.2
2002	11.8	5.1	2.7	0.8	5.0	3.5	2.3	2.1		12.2	72	83.2	11.8
2003	12.3	6.6	2.7		5.4				81.9	4.4		74.1	18.9
2004	5.7	2.2	1.6			3.0	1.7	1.9		11.3	60.6	82.7	11
2005	31.5		15.4							4.2		71.4	17
2006	13.9	5.0	3.9		5.4	3.6	2.4	3.3		15.3	53.2	76.4	11.8
2007					5.2						57.4	82.4	31.3
Povprečje glede na način participacije	18	5.8	6.9	3.3	5.1	3.4	2.1	2.4	75.8	10	62.7	77.7	
1. obdobje													16.7
2008	8.7	5.1	1.6		4.7	3.3	1.6	3.7		11.4	63.1	79.7	11.5
2009	11.9	9.8	1.8		5.5	1.7				4.3		77.6	5.8
2010	8.6	5.7	2.2		3.9	2.9	1.7	2.6		9.1	48.8	70.1	9.5
2011	32.2	5.0	8.9	13.6	7.1	2.0				3.6	65.6	82.5	17.3
2012	7.7	3.9	3.4			2.6	1.9	1.4		7.2	48.4	69.4	9.6
2013	14.2	15.9	7.8		4.5				78.4	4.6		70.9	20.9

¹ Respondenti so v raziskavah odgovarjali, ali bi se bili pripravljeni udeležiti volitev, če bi te potekale to nedeljo. Pripravljenost za udeležbo na volitvah je v tabeli zapisana poševno, ker ni dejanska oblika participacije. Obenem ti podatki niso vključeni v povprečne odstotke participacije glede na leto in glede na obdobje. Podatki so dodani za primerjavo med pripravljenostjo za udeležbo na volitvah in dejansko volilno udeležbo.

2014	11.6	3.8	3.8			3.9	2.1	1.9		14.5	43.6	80.6	10.7
Povprečje glede na način participacije	13.6	7	4.2	13.6	5.1	2.7	1.8	2.4	78.4	7.8	53.9	75.8	
2. obdobje													11.8

V prvem obdobju so respondenti v povprečju najpogosteje, kar več kot s 75 % participacijo, participirali z razpravljanjem o političnih temah s prijatelji, , ter z udeležbo na volitvah, ki se jih je povprečno udeležilo 62,7 % ljudi. Med ostalimi načini političnega delovanja pa so respondenti najpogosteje participirali s podpisovanjem peticij (18 %) in s stiki s politiki (10 %). Najmanj ljudje participirajo z delovanjem v političnih organizacijah ali zvezah (2,1 %) in z nošenjem značk ali nalepk v podporo političnim akcijam (2,4 %). Povprečna participacija za prvo obdobje je bila 16,7 %.

V drugem obdobju je bila povprečna participacija 11,8 % in s tem skoraj za 6 % nižja kot prejšnje obdobje. Med gospodarsko krizo in po njej so ljudje, kot tusi v prvem obdobju, največ participirali z razpravljanjem s prijatelji o političnih temah, vendar je podatek na voljo samo za eno leto. Respondenti so glede na prvo obdobje manj participirali na volitvah, demonstracijah, manj podpisovali peticije, imeli so manj stikov s politiki, manj so delovali v političnih strankah in drugih političnih organizacijah in zvezah, več pa so participirali z bojkotiranjem izdelkov in z udeleževanjem na stavkah.

6.3 Spreminjanje politične odtujenosti in družbenega položaja med letoma 2000 in 2014

Respondentom politika ni posebej pomembna v življenju, kot je razvidno iz tabele. V povprečju kar 33 % vprašanim politika sploh ni pomembna, percepcija pomembnosti politike pa počasi, a vztrajno, pada. Skupen povprečen delež ljudi, katerim se politika ne zdi pomembna v življenju (odgovori »sploh ni pomembna« in »ni preveč pomembna«), je vrtočlavih 84,8 %. V letu 2000 je bila politika pomembna 19,7 % vprašanim (odgovori »precej pomembna« in »zelo pomembna«), do leta 2013 pa je delež ljudi, ki menijo, da je politika pomembna, padel na 15,5 %.

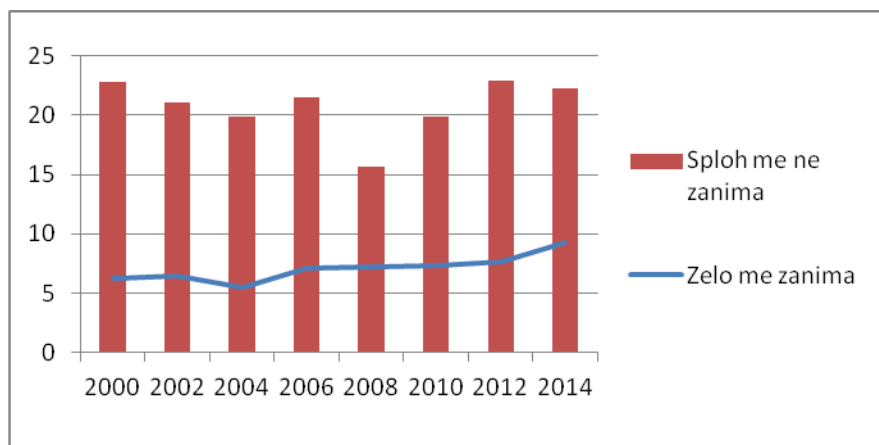
Tabela 6.2: Odstotek pomembnosti politike v življenju respondentov med letoma 2000 in 2013 (Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Kurdija in drugi 2012; Malešič in skupina 2010; Toš in skupina 2001, 2002b, 2004)

Leto	Sploh ni pomembna	Ni preveč pomembna	Precej pomembna	Zelo pomembna
2000	31	49.3	16.6	3.1
2002	29.8	54.5	13.1	2.6
2003	33.5	51.8	12.8	2
2007	31.6	54.1	11.8	2.5
2009	30.3	53.7	13.8	2
2010	40.9	47.1	10	2
2013	32.7	51.8	13.4	2.1

Povprečno je bila v prvem obdobju respondentom politika bolj pomembna (precej in zelo pomembna) v 16,1 % primerov, manj pomembna (sploh ni in ni preveč pomembna) pa 83,9 % vprašanih. V drugem obdobju se je povprečni odstotek ljudi, ki menijo, da je politika pomembna, zmanjšal na 14,4 %, povprečni odstotek respondentov, ki jim politika ni pomembna, pa povešal na 85,5 %. V prvem obdobju je delež respondentov, ki jim politika sploh ni pomembna, 31,4 %, do drugega obdobja pa se je ta delež povešal na 34,6 %.

Analiza je pokazala, da v povprečju kar 19,5 % respondentov ne spremlja politike in aktualnih političnih tematik v medijih (glej Grafe 10.3–10.5). Najmanj popularen je tisk, torej branje o politični problematiki, najbolj pa televizija oziroma gledanje politične problematike. Večina respondentov spremlja aktualno politično problematiko do eno uro na dan, v povprečju je takšnih 68 %. Od prvega do drugega obdobja jih politično problematiko spremlja več, saj se je delež tistih, ki ne tega ne spremljajo, znižal za 5 %.

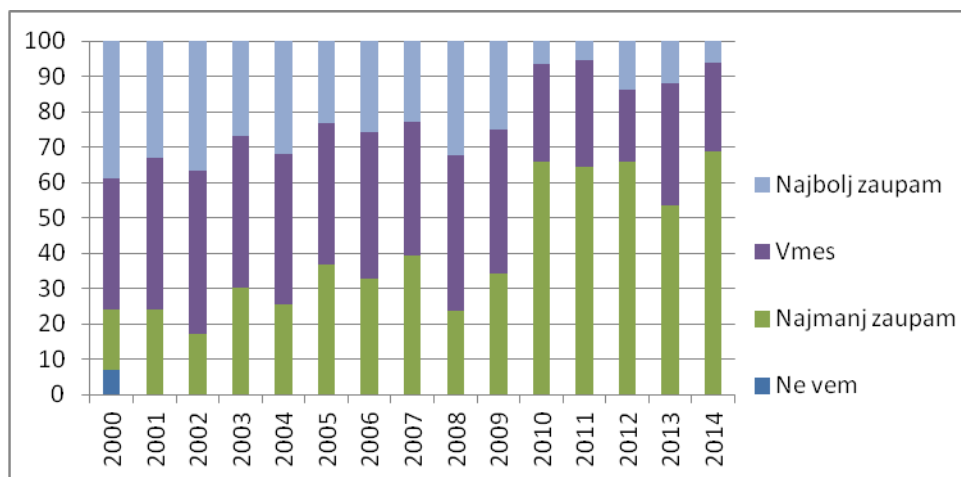
Graf 6.5: Odstotek zanimanja oziroma nezanimanja za politiko (European social survey 2014; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Toš in skupina 2001, 2002b; Toš, Malnar in drugi 2009)

Iz grafa je razvidno, da zanimanje za politiko zelo počasi narašča, kljub temu pa je delež nezanimanja za politiko zelo visok – v povprečju kar 20,7 % respondentov politika sploh ne zanima, kar je podobno podatku o respondentih, ki ne spremljajo aktualne politične problematike v medijih. V prvem obdobju se je nezanimanje za politiko zmanjševalo, leta 2008 samo 15,6 % ljudi politika sploh ni zanimala, po tem letu pa se popolno nezanimanje za politiko poviša in je leta 2014 na takšni ravni kot leta 2000. Visoko zanimanje za politiko je v prvem obdobju izrazilo 6,3 % respondentov, v drugem obdobju pa 7,8 %, popolno nezanimanje pa 21,3 % respondentov v prvem in 20,2 % v drugem obdobju. V povprečju so spremembe glede na obdobje samo 1 %.

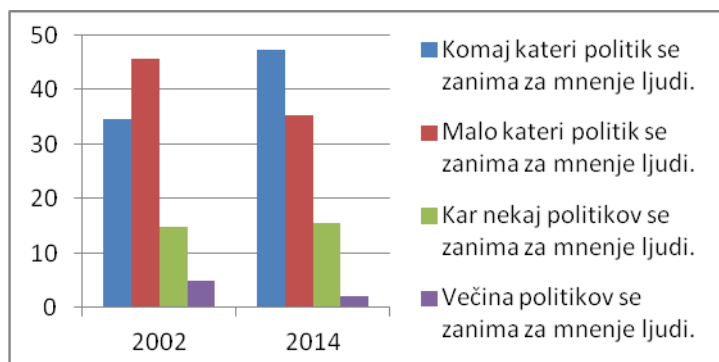
Zanimanje za politiko se rahlo zvišuje, zaupanje v vlado, državni zbor in politične stranke pa se znižuje. Zaupanje Vladi Republike Slovenije pada skozi celotno obdobje raziskovanja. Na grafu je dobro vidna prelomnica, ko se nezaupanje od leta 2009 do leta 2010 poviša kar za 31,3 % – iz ene tretjine na kar dve tretjini ljudi, ki ne zaupajo vladi. Podobno hitro sta narasla tudi nezaupanje v državni zbor in parlamentarne stranke (glej Graf 10.1 in Graf 10.2).

Graf 6.6: Spreminjanje zaupanja v Vlado Republike Slovenije skozi leta v odstotkih (Kurdija in Toš 2012, 2013, 2014a, 2014b; Toš in drugi 2001, 2006a, 2006b, 2008a, 2008b, 2009a, 2009b, 2009c, 2009č, 2011a, 2011b)

V prvem obdobju je Vladi RS v povprečju najbolj zaupalo 29,9 % respondentov, v drugem obdobju pa le še 14,4 %. Najnižja stopnja zaupanja se je od prvega obdobja, ko je bila v povprečju 27,8 %, povišala za 25,9 % na 53,7 % povprečni delež tistih, ki najmanj zaupajo Vladi RS. Respondenti so namreč vedno bolj prepričani, da politikov in vlade ne zanima mnenje ljudi, ki so jih izvolili (glej Graf 7.8 in Graf 7.9).

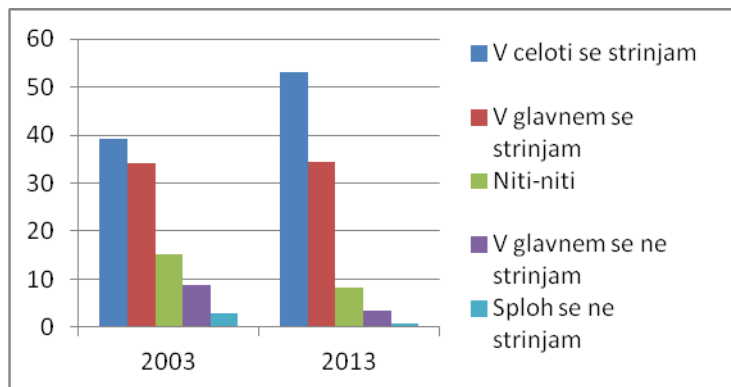
Graf 6.7: Porazdelitev odgovorov v odstotkih na vprašanje »Ali politike zanima mnenje ljudi, kot ste vi?« za leti 2002 in 2014 (European social survey 2014; Toš in skupina 2002b)

Leta 2000 je bilo 5 % respondentov mnenja, da se večina politikov zanima za mnenje ljudi, do leta 2014 pa ta delež pade na 2 %. Že leta 2000 je veliko respondentov menilo, da se malokateri

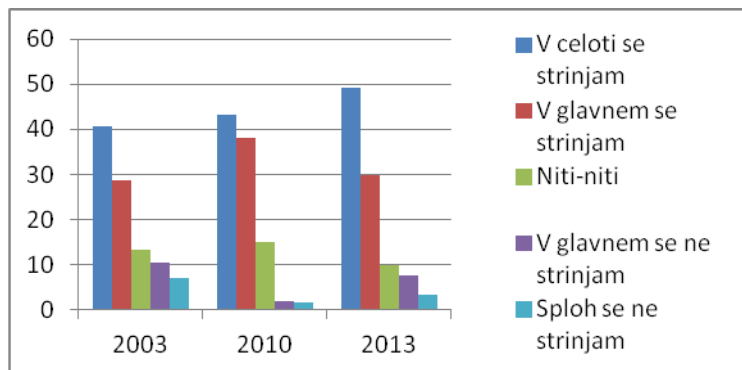
politik zanima za mnenje ljudi, njihovo mnenje pa se je do leta 2014 še poslabšalo, saj se je delež ljudi, ki menijo, da se komaj kateri politik zanima za mnenje ljudi, dvignil za 13 % z 35,5 % na 47,4 %.

Graf 6.8: Porazdelitev odgovorov v odstotkih na trditev »Mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje kot sem jaz.« za leti 2003 in 2013 (Hafner Fink in drugi 2014; Toš in skupina 2004)

Enako se je poslabšalo mnenje o trditvi, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje. Od leta 2003 do leta 2013 se je delež respondentov, ki se v celoti strinjajo s to trditvijo, povečal za 14 %. V letu 2013 se kar 53 % respondentov v celoti strinja s to trditvijo.

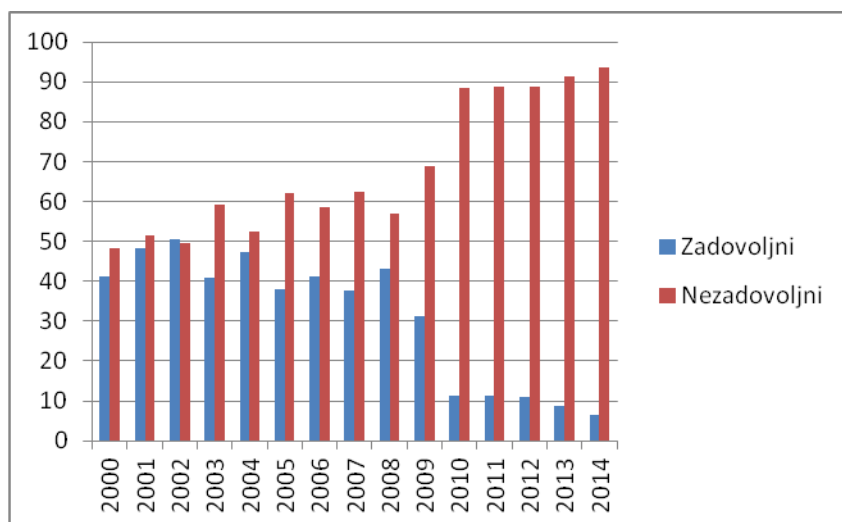
Graf 6.9: Porazdelitev odgovorov v odstotkih na trditev »Ljudje, kot sem jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar počne vlada.« (Hafner Fink in drugi 2014; Kurdija in drugi 2012; Toš in skupina 2004)

V vseh treh opazovanih letih se večina respondentov strinja s trditvijo »Ljudje, kot sem jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar počne vlada«, v povprečju kar tri četrtine. Od prvega do drugega obdobja se je njihovo mnenje poslabšalo. Leta 2003 se je okoli 70 % respondentov strinjalo s trditvijo (odgovori »v celoti se strinjam« in »v glavnem se strinjam«), do leta 2013 pa se je njihov delež povešal na okoli 80 %.

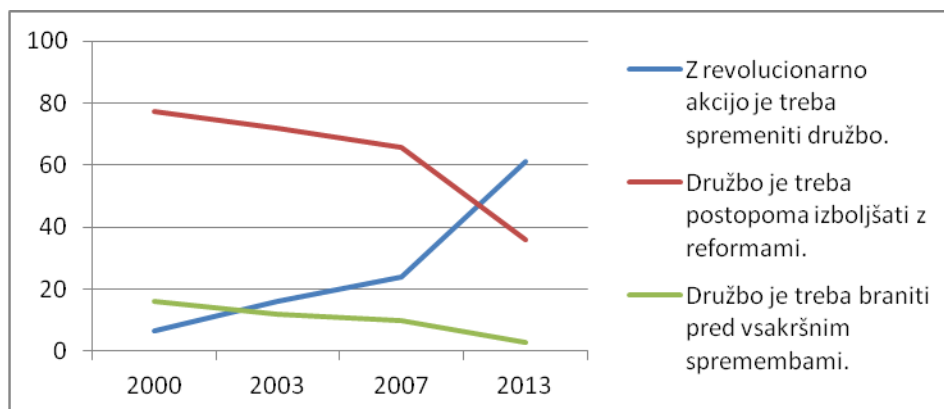
Graf 6.10: Delež zadovoljnih in nezadovoljnih z demokracijo med letoma 2000 in 2014 (Kurdija in Toš 2012, 2013, 2014a, 2014b; Toš in drugi 2001, 2006a, 2006b, 2008a, 2008b, 2009a, 2009b, 2009c, 2009č, 2011a, 2011b)

Najbolj zadovoljni so bili ljudje z demokracijo v letu 2002, ko je bilo zadovoljstvo za 1 % višje od nezadovoljstva, do leta 2009 pa je zadovoljstvo rahlo padalo, kasneje, torej v obdobju po začetku gospodarske krize, pa se nezadovoljstvo drastično poveša. V prvem obdobju je bilo v povprečju z demokracijo zadovoljnih 43 % vprašanih, v drugem obdobju pa le še 17,6 %.

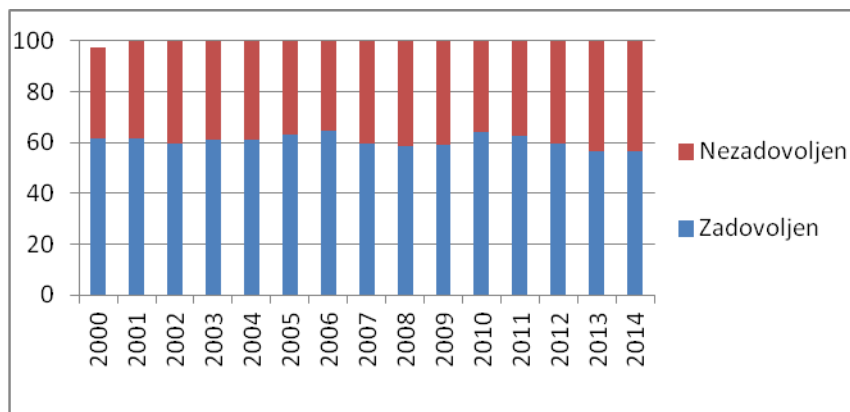
Ljudje si torej želijo sprememb, kar sovпада s spremembo pogleda na spremembe v družbi, kar kaže Graf 6.11.

Graf 6.11: Spreminjanje treh različnih pogledov na družbo med letoma 2000 in 2013 v odstotkih (Hafner Fink in drugi 2014; Malešič in skupina 2010; Toš in skupina 2001, 2004)

Leta 2000 je bila večina ljudi za postopne spremembe družbe, le 6,6 % respondentov je menilo, da je potrebno družbo drastično in hitro spremeniti, torej z revolucionarnimi akcijami. Do leta 2013 pa se je percepcija stanja v državi popolnoma spremenila. Ljudje bi zaradi nezadovoljstva radi revolucionarne, takojšnje spremembe.

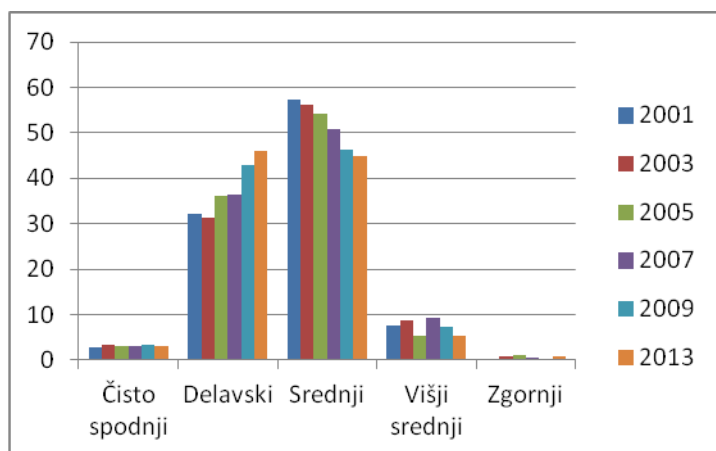
Graf 6.12: Delež zadovoljnih in nezadovoljnih respondentov z njihovim materialnim stanjem med letoma 2000 in 2014 v odstotkih (Kurdija in Toš 2012, 2013, 2014a, 2014b; Toš in drugi 2001, 2006a, 2006b, 2008a, 2008b, 2009a, 2009b, 2009c, 2009č, 2011a, 2011b)

Povprečno je s svojim materialnim stanjem zadovoljnih 60,6 % vprašanih, v raziskovalnem obdobju pa zadovoljstvo pade le za 5 %, čeprav je bila v tem obdobju svetovna gospodarska kriza, ki smo jo čutili tudi v Sloveniji. Prisotnost krize so občutili tudi respondenti, saj jih je 78,8

% odgovorilo, da krizo občutijo (Hafner in drugi 2014). Se je pa v veliki meri spremenila percepcija pripadnosti določenemu družbenemu sloju.

Graf 6.13: Percepcija pripadnosti določenemu družbenemu sloju v letih od 2001 do 2013 v odstotkih (Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Malešič in skupina 2010; Toš in drugi 2002a, 2004)

Skozi vsa opazovana leta se je percepcija pripadnosti srednjemu sloju zmanjšala za 12,3 %, percepcija pripadnosti delavskemu razredu pa se je povečala za 14 %, medtem ko ostali sloji niso doživeli tako opaznih sprememb. Največ politično participirajo ljudje iz srednjega in višjega srednjega sloja, kar kažeta Priloga A.24 in Priloga A.25, sprememba družbene strukture družbe pa lahko vpliva tudi na količino politične participacije.

6.4 Študija učinka politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo

V večji meri peticije podpisujejo ljudje, ki jim je politika pomembna, se zanimajo za politiko, ki manj zaupajo vladi, državnemu zboru in političnim strankam; kar pomeni, da je njihova participacija višja, ko je zaupanje v vlado, državni zbor in politične stranke nižje (glej Priloge A.6-A.46) Večkrat jih podpisujejo ljudje, ki imajo dokončano višjo šolo, visoko šolo ali univerzitetno izobrazbo, kar se je iz prvega opazovanega obdobja do drugega še povečalo. Peticije podpisuje več kot 80 % ljudi z višjo izobrazbo, medtem ko peticije podpisuje okoli 66 % ljudi brez izobrazbe oziroma s končano osnovnošolsko izobrazbo. V večji meri jih podpisujejo ljudje, ki imajo boljši položaj na delovnem mestu (vodilni ali vodstveni), ki nadzorujejo delo

drugih v službi ter vplivajo na odločitve o delovanju organizacije, v kateri delajo. So pripadniki srednjega oziroma višjega srednjega razreda. V prvem opazovanem obdobju so jih bolj podpisovali moški, v drugem pa ženske, vendar so razlike zelo majhne. Najpogosteje jih podpisujejo ljudje, stari med 19 in 45 let. Enako kot za peticije velja tudi za bojkotiranje izdelkov iz političnih razlogov in udeleževanje na organiziranih miroljubnih demonstracijah.

Podobno velja za respondente, ki so se pripravljene udeležiti volitev: so člani strank, imajo stike s politiki, delujejo v političnih strankah ali političnih organizacijah ter izkazujejo podporo političnim akcijam (z nošnjo značk), vendar s to razliko, da slednji v večji meri zaupajo vladi, državnemu zboru in političnim strankam (glej Priloge A.6–A.46) – bolj kot jim zaupajo, višja je njihova količina participacije, kar kaže tudi Graf 6.14. Povprečna politična participacija je bila v prvem opazovanem obdobju 16,7 %, v drugem pa 11,8 % (glej Tabelo 6.1).

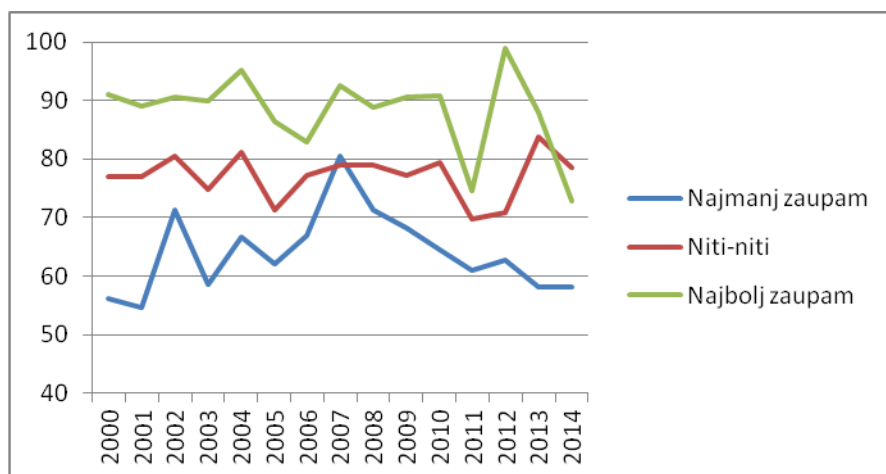
Participacija skozi peticije, bojkote in demonstracije se je iz prvega opazovanega obdobja do drugega povečala tudi pri tistih, ki so na trditve »ljudje, kot sem jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar počne vlada«, »večina politikov se ukvarja s politiko zaradi lastnih koristi«, »mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje, kot sem jaz« in »politične stranke volivcem ne ponujajo dejanskih političnih izbir« odgovarjali z »v celoti se strinjam« in »v glavnem se strinjam« (glej Priloge A.47–A.50). Povprečno v drugem obdobju manj hodijo na volitve kot v prvem obdobju, pri članstvu v strankah in stikih s politiki pa ni velikih sprememb.

Študija je pokazala, da več participirajo tisti, ki jim je politika pomembna v življenju in ki se zanjo zelo zanimajo (glej Priloge A.6–A.46). Višja je participacija tistih, ki zaupajo politični oblasti, vendar je razlika le 1–2 %. Respondenti, ki spremljajo politično problematiko v medijih, participirajo več kot tisti, ki politike v medijih ne spremljajo. Prav tako pa participirajo več tisti, ki veliko berejo o politični problematiki. Respondenti, ki so bolj izobraženi, v povprečju participirajo več – delež narašča s stopnjami izobrazbe, prav tako narašča delež politične participacije s položajem na delovnem mestu. Respondenti, ki imajo vodilni ali vodstveni položaj na delovnem mestu, pri svojem delu nadzorujejo druge ter imajo precejšen ali popoln vpliv v organizaciji, kjer so zaposleni, prav tako participirajo več. Najvišji delež participacije imata srednji in višji srednji družbeni sloj. Pokazalo se je tudi, da več participirajo moški ter osebe med

19 in 45 letom starosti, vendar so pri spolu in starosti razlike majhne. Rezultati, ki se nanašajo na družbeni položaj respondentov, so skladni z Milbrathovo lestvico ljudi, katerih delež participacije je višji od drugih (Milbrath v Della Porta 2003, 67).

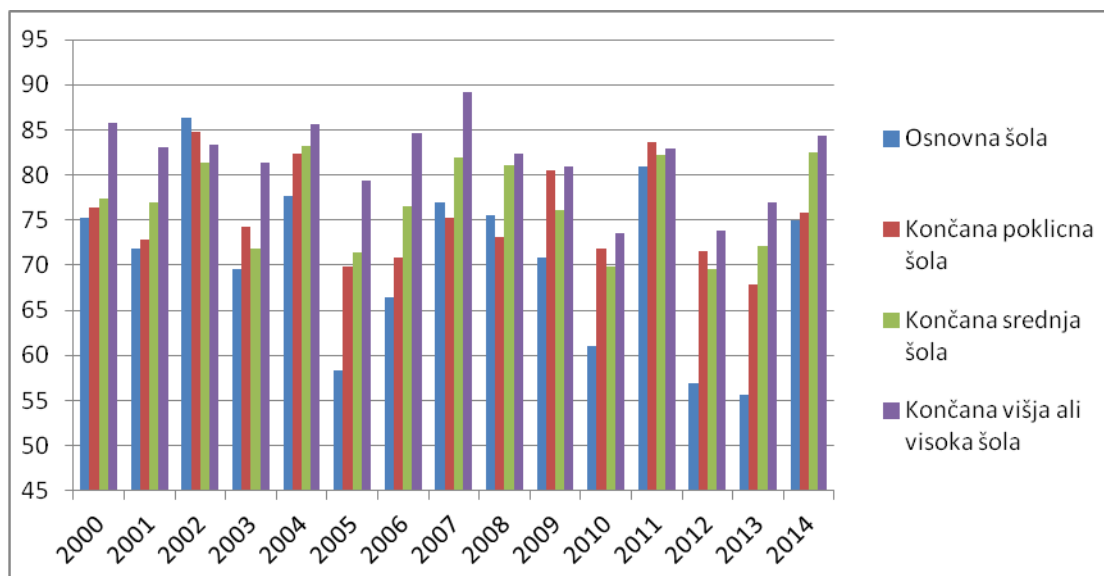
Podobni rezultati se kažejo tudi pri analizi odgovorov, kjer respondenti odgovarjajo, da so se pripravljene udeležiti volitev to nedeljo.

Graf 6.14: Odstotek pripravljenosti respondentov za udeležbo na volitvah glede na količino zaupanja vladi (Kurdija in Toš 2012, 2013, 2014a, 2014b; Toš in drugi 2001, 2006a, 2006b, 2008a, 2008b, 2009a, 2009b, 2009c, 2009č, 2011a, 2011b)

Graf kaže, da so ljudje, ki ne zaupajo vladi, manj pripravljeni sodelovati pri demokratičnem soodločanju. Obratno je z ljudmi, ki vladi zaupajo. V povprečju bi se na volitve odpravilo 88 % ljudi, ki zaupajo vladi, medtem ko bi se volitev udeležilo 64 % ljudi, ki vladi ne zaupajo. Podobno pokaže tudi Priloga A.12. Tako v prvem kot v drugem obdobju bi se bilo na volišča pripravljenih odpraviti povprečno okoli 89 % respondentov, ki v celoti zaupajo vladi, ter okoli 66 % respondentov, ki vladi sploh ne zaupajo.

Graf 6.15: Odstotki pripravljenosti respondentov za udeležbo na volitvah glede na njihovo izobrazbo (Kurdija in Toš 2012, 2013, 2014a, 2014b; Toš in drugi 2001, 2006a, 2006b, 2008a, 2008b, 2009a, 2009b, 2009c, 2009č, 2011a, 2011b)

Podatki kažejo, da pripravljenost za udeležbo na volitvah narašča z višino izobrazbe. Pri demokratičnem soodločanju so torej najmanj pripravljeni sodelovati ljudje s končano osnovno šolo, najbolj pa ljudje s končano višjo ali visoko šolo, povprečno pa je razlika med njimi 11,3 %. Manj izobraženi na splošno manj politično participirajo, kar kažejo Priloge A.19–A.21.

6.5 Preveritev učinka politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo z linearno regresijsko analizo

Linearno regresijsko analizo sem naredila za leti 2003 in 2013, da bi ugotovila, kolikšen je učinek politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo in koliko se je skozi leta spremenil. Uporabila sem indikatorje, ki so prisotni v obeh raziskavah Slovenskega javnega mnenja (leta 2003 in 2013).

Tabela 6.3: Seznam odvisnih in neodvisnih spremenljivk, uporabljenih pri linearni regresijski analizi za leti 2003 in 2013 (Hafner Fink in drugi 2014; Toš in skupina 2004)

Politična Participacija	x_1	Podpisovanje peticij
	x_2	Bojkotiranje izdelkov

(x)	x ₃	Demonstracije
	x ₄	Stik s politikom
	x ₅	Član politične stranke
	x ₆	Udeležba na političnem sestanku
	x ₇	Razpravljanje o politiki s prijatelji
Politična odtujenost (y)	y ₁	Pomembnost politike
	y ₂	Zanimanje za politiko
	y ₃	Zaupanje državnemu zboru
	y ₄	Zaupanje strankam
	y ₅	Zaupanje vladi
	y ₆	Ljudje, kot sem jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar počne vlada.
	y ₇	Večina politikov se ukvarja s politiko zaradi osebnih koristi.
	y ₈	Mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje, kot sem jaz.
	y ₉	Politične stranke volivcem ne ponujajo dejanskih političnih izbir.
Družbeni položaj (y)	y ₁₀	Katera je najvišja stopnja izobrazbe, ki ste jo uspešno zaključili?
	y ₁₁	Kateri družbeni skupini pripadate?
	y ₁₂	Položaj na delovnem mestu
	y ₁₃	Starost
	y ₁₄	Spol

Politična participacija je odvisna spremenljivka, ki sem jo dobila s seštevkom različnih načinov političnega delovanja: podpisovanje peticij, bojkotiranje izdelkov, udeleževanje na demonstracijah, stiki s politiki, članstvo v politični stranki, udeleževanje na političnih sestankih in razpravljanje o politiki. Analiza šestete politične participacije je pokazala, da v povprečju kar 32,5 % respondentov ne participira na noben način, uporabljen v seštevku.

Iz spremenljivke »izobrazba« (y₁₀) sem naredila 5 novih spremenljivk: brez izobrazbe, osnovnošolska izobrazba, srednješolska izobrazba, višješolska izobrazba ter visoka in univerzitetna izobrazba. Referenčna kategorija je visoka in univerzitetna izobrazba, ki je izpuščena iz regresijske analize.

Iz spremenljivke »družbeni sloj« (y₁₁) sem naredila 5 novih spremenljivk, ki so: čisto spodnji sloj, delavski sloj, srednji sloj, višji srednji sloj in zgornji sloj. Referenčna kategorija je zgornji sloj, ki je izpuščena iz regresijske analize.

Iz spremenljivke »položaj na delovnem mestu« (y_{12}) sem naredila 5 novih spremenljivk, ki so: vodilni položaj, vodstveni položaj, neposredno vodenje, izvršilni delavec in brezposeln. Referenčna kategorija je vodilni položaj, ki je izpuščena iz regresijske analize.

Iz spremenljivke »starost« (y_{13}) sem naredila 5 novih spremenljivk, ki so: 0–18 let, 19–30 let, 31–45 let, 46–60 let in 61 in več let. Referenčna kategorija je 0–18 let, ki je izpuščena iz regresijske analize.

Iz spremenljivke »spol« (y_{14}) sem naredila 2 novi spremenljivki, ki sta moški spol in ženski spol. Referenčna kategorija je ženski spol, ki je izpuščena iz regresijske analize.

6.5.1 Regresijska analiza za leto 2003

Preverila sem učinek politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo v letu 2003. Vrednost prilagojenega koeficienta determinacije, adjusted R Square, je 0,228, kar pomeni, da lahko v letu 2003 22,8 % variacije odvisne spremenljivke, torej politične participacije, pojasnimo z uporabljenimi neodvisnimi spremenljivkami, ki res vplivajo na odvisno spremenljivo.

Tabela 6.4: Koeficienti regresijskega modela za leto 2003 in moč vpliva posameznih neodvisnih spremenljivk na politično participacijo (Toš in skupina 2004)

Spremenljivke	Standardizirani koeficient	t	Sig.
	Beta		
Pomembnost politike	-.058	-1.582	.114
Zanimanje za politiko	-.315	-8.372	.000
Zaupanje vladi	-.018	-.431	.666
Zaupanje državnemu zboru	-.029	-.574	.566
Zaupanje političnim strankam	-.003	-.067	.946
Ljudje, kot jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar počne vlada.	.078	2.021	.044
Mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje, kot sem jaz.	-.028	-.698	.485
Večina politikov se ukvarja s politiko zaradi osebnih koristi.	.079	2.392	.017
Politične stranke volivcem ne ponujajo dejanskih političnih izbir.	-.066	-2.085	.037

Sloj_čisto spodnji	.017	.269	.788
Sloj_delavski	.086	.494	.621
Sloj_srednji	.197	1.068	.286
Sloj_višji srednji	.144	1.291	.197
Izobrazba_nedokončana OŠ	-.071	-1.833	.067
Izobrazba_OŠ	-.153	-2.810	.005
Izobrazba_SŠ	-.131	-2.385	.017
Izobrazba_Višja Š	.031	.862	.389
Položaj_brezposeln	-.083	-1.361	.174
Položaj_izvršilni delavec	-.121	-1.613	.107
Položaj_neposredno vodenje	-.094	-1.650	.099
Položaj_vodstveni položaj	-.040	-.767	.443
Starost 19-30	.011	.086	.931
Starost 31-45	.129	.953	.341
Starost 46-60	.065	.495	.621
Starost 61-__	.015	.134	.894
Spol_moški	.072	2.248	.025

Tabela kaže, da politična odtujenost in družbeni položaj vplivata na politično participacijo, vendar je moč teh vplivov večinoma zelo šibka. Najvišjo moč vpliva na politično participacijo ima zanimanje za politiko. Negativna korelacija je v tem primeru pričakovana, ker višja številka odgovora pomeni nižje zanimanje. Bolj kot raste nezanimanje za politiko, nižja je politična participacija. Tudi negativne korelacije med pomembnostjo politike, zaupanjem vladi, državnemu zboru, političnim strankam so pričakovane, saj višja številka odgovora pomeni, da politika sploh ni pomembna oziroma da respondenti sploh ne zaupajo politični oblasti. Kljub temu pa sem pričakovala višjo moč vpliva teh spremenljivk. Analiza je pokazala pozitivno korelacijo med trditvama »ljudje, kot jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar počne vlada« in »večina politikov se ukvarja s politiko zaradi osebnih koristi« ter politično participacijo. Lestvica odgovorov je namreč za vse štiri trditve postavljena od »v celoti se strinjam« do »sploh se ne strinjam«, kar pomeni, da tisti, ki se ne strinjajo s trditvijo, participirajo nekoliko več, vendar je povezava zelo šibka. Proti pričakovanjem pa je med ostalima dvema trditvama ter politično participacijo negativna korelacija.

Analiza je pričakovano pokazala tudi, da ima pripadnost srednjemu in višjemu srednjemu razredu višjo moč vpliva na politično participacijo kot zgornji sloj, ki je referenčna kategorija, ter da nižje stopnje izobrazbe (nedokončana OŠ, dokončana OŠ in srednja šola) zavirajo politično participacijo glede na referenčno kategorijo, ki je najvišja stopnja izobrazbe. Podobno velja tudi za položaj na delovnem mestu, kjer slabši položaj (izvršilni delavec, neposredno vodenje) oziroma brezposelnost zavirata politično participacijo glede na vodilni položaj, ki je referenčna kategorija. Med kategorijami starosti ima pričakovano najvišjo moč vpliva glede na referenčno kategorijo (0–18 let) srednja starostna kategorija (31–45 let). Rezultati kažejo tudi, da ima moški spol minimalno višjo moč vplivanja na politično participacijo v primerjavi z ženskim spolom, vendar je razlika prenizka, da bi bila relevantna.

6.5.2 Regresijska analiza za leto 2013

Preverila sem učinek politične odtujenosti in družbenega položaja na politično participacijo v letu 2003. Vrednost prilagojenega koeficienta determinacije, adjusted R Square, je 0,21, kar pomeni, da lahko v letu 2013 21 % variacije odvisne spremenljivke, torej politične participacije, pojasnimo z uporabljenimi neodvisnimi spremenljivkami, ki res vplivajo na odvisno spremenljivko.

Tabela 6.5: Koeficienti regresijskega modela za leto 2013 in moč vpliva posameznih neodvisnih spremenljivk na politično participacijo (Hafner Fink in drugi 2014)

Spremenljivke	Standardizirani koeficienti	T	Sig.
	Beta		
Pomembnost politike	.097	2.205	.028
Zanimanje za politiko	-.310	-7.412	.000
Zaupanje vladi	.024	.482	.630
Zaupanje državnemu zboru	.023	.394	.694
Zaupanje političnim strankam	-.065	-1.304	.193
Ljudje, kot sem jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar počne vlada.	.076	1.904	.057
Mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje, kot sem jaz.	.020	.489	.625
Večina politikov se ukvarja s politiko zaradi osebnih koristi.	-.013	-.358	.720
Politične stranke volivcem ne ponujajo dejanskih političnih izbir.	-.076	-2.252	.025

Sloj čisto spodnji	.089	1.324	.186
Sloj delavski	.427	2.434	.015
Sloj srednji	.495	2.848	.005
Sloj višji srednji	.233	2.808	.005
Izobrazba nedokončana OŠ	-.050	-1.312	.190
Izobrazba OŠ	-.114	-2.691	.007
Izobrazba SŠ	-.102	-2.273	.023
Izobrazba Višja Š	.022	.603	.547
Položaj brezposeln	-.017	-.331	.741
Položaj izvršilni delavec	-.014	-.228	.819
Položaj neposredno vodenje	-.111	-2.155	.032
Položaj vodstveni položaj	.038	.834	.405
Starost 19-30	-.091	-.623	.534
Starost 31-45	-.102	-.640	.523
Starost 46-60	-.098	-.571	.568
Starost 61-	-.167	-1.002	.317
Spol moški	.045	1.320	.187

Tabela kaže, da politična odtujenost in družbeni položaj vplivata na politično participacijo, vendar je moč teh vplivov večinoma šibka. Najvišjo moč vpliva na politično participacijo imata glede na referenčno kategorijo delavski in srednji sloj, sledi pa jima zanimanje za politiko, kjer je, tako kot za leto 2003, negativna korelacija pričakovana zaradi enake merske lestvice. Korelacija med pomembnostjo politike, zaupanjem vladi in državnemu zboru in politično participacijo je tokrat pozitivna, vendar je to vpliv merske lestvice, saj v tem primeru višje število odgovora pomeni, da je politika bolj pomembna v življenju respondentov oziroma da bolj zaupajo vladi ali državnemu zboru. Preseneča pa negativna korelacija zaupanja političnim strankam in politične participacije, saj se z nižanjem zaupanja viša participacija. Moč vpliva teh spremenljivk je kljub temu zelo nizka.

Pokazala se je pozitivna korelacija med trditvama »ljudje, kot jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar počne vlada« in »mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje, kot sem jaz« ter politično participacijo. Lestvica odgovorov je namreč za vse štiri trditve postavljena od »v celoti se strinjam« do »sploh se ne strinjam«, kar pomeni, da tisti, ki se ne strinjajo s trditvijo,

participirajo nekoliko več, vendar je povezava zelo šibka. Proti pričakovanjem pa je med ostalima dvema trditvama ter politično participacijo negativna korelacija.

Analiza je pričakovano pokazala, da nižje stopnje izobrazbe (nedokončana OŠ, dokončana OŠ in srednja šola) zavirajo politično participacijo glede na referenčno kategorijo, ki je najvišja stopnja izobrazbe, med njimi je namreč negativna korelacija. Preseneča pa negativna korelacija med srednjo kategorijo starosti (31–45 let) in politično participacijo. Glede na referenčno kategorijo (0–18 let) imajo najvišjo moč vplivanja na politično participacijo najstarejši. Moški spol ima glede na referenčno kategorijo minimalno višjo moč vpliva na politično participacijo.

6.5.3 Primerjava moči vpliva posameznih neodvisnih spremenljivk na politično participacijo za leti 2003 in 2013

Tabela 6.6: Primerjava moči vpliva posameznih neodvisnih spremenljivk na politično participacijo za leti 2003 in 2013 (Hafner Fink in drugi 2014; Toš in skupina 2004)

Spremenljivke	Beta ₁ (2003)	Beta ₂ (2013)	ΔBeta
Pomembnost politike	-.058	.097	.155
Zanimanje za politiko	-.315	-.310	.005
Zaupanje vladi	-.018	.024	.042
Zaupanje državnemu zboru	-.029	.023	.052
Zaupanje političnim strankam	-.003	-.065	.062
Ljudje, kot jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar počne vlada.	.078	.076	.002
Mislím, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje, kot sem jaz.	-.028	.020	.048
Večina politikov se ukvarja s politiko zaradi osebnih koristi.	.079	-.013	.092
Politične stranke volivcem ne ponujajo dejanskih političnih izbir.	-.066	-.076	.01
Sloj_čisto spodnji	.017	.089	.072
Sloj_delavski	.086	.427	.341
Sloj_srednji	.197	.495	.298
Sloj_višji srednji	.144	.233	.089
Izobrazba_nedokončana OŠ	-.071	-.050	.021
Izobrazba_OŠ	-.153	-.114	.039
Izobrazba_SŠ	-.131	-.102	.029

Izobrazba_Višja Š	.031	.022	.009
Položaj_brezposeln	-.083	-.017	.066
Položaj_izvršilni delavec	-.121	-.014	.107
Položaj_neposredno vodenje	-.094	-.111	.017
Položaj_vodstveni položaj	-.040	.038	.078
Starost 19-30	.011	-.091	.168
Starost 31-45	.129	-.102	.231
Starost 46-60	.065	-.098	.163
Starost 61-__	.015	-.167	.182
Spol_moški	.072	.045	.027

Ob primerjavi moči vpliva posameznih neodvisnih spremenljivk na politično participacijo za obe leti lahko opazimo, da ima v prvem obdobju največ vpliva na politično participacijo zanimanje za politiko, moč katerega ostane skoraj popolnoma nespremenjena tudi v drugem obdobju. Glede na prvo obdobje pa se opazno poveča moč vpliva družbenega sloja. V prvem obdobju ima najvišjo moč vpliva med posameznimi družbenimi sloji srednji sloj (glede na zgornji sloj), sledi pa mu srednji višji sloj. V drugem obdobju pa ima najvišjo moč vpliva še vedno srednji sloj, sledi mu delavski sloj, prav tako pa so ostali sloji glede na zgornji sloj pridobili na moči.

Opozoriti moram tudi na spremembo smeri korelacije pri spremenljivki »pomembnost politike«, saj gre v tem primeru za razliko v merskih lestvicah. V prvem obdobju je ta od »zelo pomembna« do »sploh ni pomembna, v drugem obdobju pa od »sploh ni pomembna« do »izjemno pomembna«. Ne glede na to je moč vpliva na politično participacijo šibka. Tudi smer korelacije med zaupanjem vladi ter državnemu zboru in politično participacijo je posledica drugačne merske lestvice. V prvem obdobju je šla od zaupanja do nezaupanja, v drugem obdobju pa od nezaupanja do zaupanja. Kljub temu je njuna moč vpliva prenizka, da bi bila relevantna.

Med letoma 2003 in 2013 se je spremenila smer korelacije trditve »mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje, kot sem jaz«, kjer bi glede na predznak v prvem obdobju zavirala politično participacijo, v drugem obdobju pa jo spodbujala, vendar je glede na vrednost beta koeficienta težko govoriti o kakšnem vplivu trditve na politično participacijo. Podobno velja tudi za trditev »večina politikov se ukvarja s politiko zaradi osebnih koristi«. Moč vpliva ostalih dveh trditev se skozi čas ni spremenila.

Od leta 2003 do leta 2013 je izobrazba izgubila na moči vpliva na politično participacijo, kar pomeni, da so se razlike med najvišjo (referenčno) stopnjo izobrazbe in ostalimi zmanjšale. Prav tako so brezposelni in izvršilni delavci izgubili na moči vpliva na politično participacijo, medtem ko so respondenti na položaju neposrednih vodij pridobili. Referenčna kategorija je vodilni položaj, kar pomeni, da imajo ostali položaji na delovnem mestu nižji vpliv na politično participacijo. Vodstvenemu položaju se je skozi čas spremenila smer korelacije, ki je v prvem obdobju negativna, v drugem pa pozitivna, kar pomeni, da se je njegova moč vpliva na politično participacijo glede na vodilni položaj povišala, vendar je vrednost beta koeficienta kljub temu zelo nizka.

Starost je v prvem obdobju pozitivno povezana s politično participacijo, v drugem pa je korelacija med njima negativna. Moč vpliva moškega spola na politično participacijo se je v letu 2013 glede na ženski spol v primerjavi z letom 2003 znižala, čeprav tudi prej ni bilo velike in relevantne razlike v moči vpliva na politično participacijo.

6.5.4

7 SKLEP

Pregled raziskav Politbarometer, Slovensko javno mnenje in Evropska družboslovna raziskava je pokazal, da se količina politične participacije respondentov zmanjšuje. Od prvega opazovanega obdobja pa do drugega se je ta zmanjšala za 7%, kar je veliko glede na to, da je bil delež politične participacije že v prvem obdobju le 16,7 % (glej Tabelo 6.1). Tudi podatki Državne volilne komisije kažejo, da udeležba na volitvah pada. Kljub temu daleč največ respondenti participirajo na volitvah ter z razpravami o politiki, ostalih načinov pa se poslužuje zelo malo respondentov. Zaskrbljujoč je podatek, da povprečno kar 32,5 % ljudi ne participira na noben način, ki je zajet v raziskavah. Podatki so pokazali tudi, da delež določenih načinov političnega delovanja ne pada, temveč se je v drugem obdobju še zvišal. Nižajo se načini konvencionalne politične participacije, medtem ko so nekonvencionalni načini – podpisovanje peticij, bojkotiranje izdelkov iz političnih razlogov, udeleževanje na miroljubnih demonstracijah ter stavkah – vedno bolj razširjeni.

Pokazal se je tudi drastičen padec zaupanja v tiste, ki vodijo državo (vlada, državni zbor, politične stranke) in padec zadovoljstva z demokracijo, kar kaže na to, da ljudje želijo revolucionarne spremembe družbe (glej Graf 6.11), zato se »ulice« (stavke, demonstracije) udeležuje vedno več ljudi. Vse večji je delež respondentov, ki menijo, da niso slišani, da politikov ne zanimajo (glej Grafe 6.7–6.9). Kar 68,8 % anketirancev meni, da politike zanimajo samo glasovi (Toš in skupina 2002b), 84,8 % anketirancev pa se strinja s trditvijo, da se politiki ukvarjajo s politiko samo zaradi lastnih koristi (Hafner, Fink in drugi 2014). Delež respondentov, ki menijo, da politika sploh ni pomembna, se je od prvega do drugega obdobja povišal in je dosegel že 34,6 %; 19,5 % respondentov sploh ne spremlja aktualne politične problematike v medijih, 20 % respondentov politika sploh ne zanima, nezaupanje v politično oblast (vlado, državni zbor in politične stranke) se je povišalo za 31,3 %, nezadovoljstvo z demokracijo je na najvišji ravni do sedaj in je skoraj 95 %, okoli 80 % ljudi se strinja s trditvama, da ljudje nimajo besede pri tem, kar počne vlada ter da vlade ne zanima dosti, kaj ljudje mislijo. Iz teh podatkov je možno sklepati, da je v drugem obdobju več politično odtujenih ljudi kot v prvem obdobju, vendar pa ni nujno, da jih politična odtujenost odvrne od politične participacije. Politična

odtujenost lahko tudi spodbuja politično participacijo, kar kažejo Priloge A.11—A.18 – nižje kot je zaupanje respondentov v politično oblast, višja je njihova politična participacija. Politična odtujenost je občutek posameznika, kar pomeni, da je tudi od posameznikove osebnosti odvisno, ali bo njegova politična odtujenost popolna (politična izolacija) ali pa ga bo nezadovoljstvo s politično oblastjo motiviralo, da poskuša z višjo politično participacijo vplivati na politični proces in spodbuditi spremembe.

Raziskava je nadalje pokazala, da povprečno več participirajo moški, stari med 19 in 45 let, z dokončano višjo ali visoko šolo oziroma univerzitetno izobrazbo, zaposleni, imajo v službi visok položaj, nadzorujejo druge pri delu in vplivajo na odločitve o delovanju organizacije, v kateri so zaposleni ter se razvrščajo v srednji ali višji srednji razred. Po Milbrathu prav ljudje, ki imajo višjo izobrazbo, prihajajo iz srednjega sloja, so moškega spola in so v srednjih starostnih skupinah, participirajo več, skupaj z visokimi položaji v službi pa imajo dovolj možnosti za participacijo (Milbrath v Della Porta 2003, 67). Kljub temu pa razlike v količini in načinu participacije med moškimi in ženskami niso velike, največje so glede na izobraženost, položaj na delovnem mestu, starost in družbeni sloj. Raziskava je pokazala, da se je percepcija pripadnosti družbenemu sloju spremenila, srednji razred se je namreč zmanjšal, delavski pa povečal. V povprečju politično participira veliko več ljudi iz srednjega in višjega srednjega razreda, ta sprememba pa vpliva tudi na politično participacijo, saj se je participacija delavskega razreda povišala.

Model raziskave te diplomske naloge sem preverila tudi z linearno regresijsko analizo posebej za politično odtujenost in družbeni položaj za leti 2003 in 2013, ter z vsemi indikatorji skupaj za obe omenjeni leti. Raziskava je pokazala korelacijo med politično participacijo in politično odtujenostjo in družbenim položajem, vendar je ta šibka, skupno pa lahko 22,8 % politične participacije leta 2003 pojasnimo s politično odtujenostjo in družbenim položajem, leta 2013 pa lahko tako pojasnimo 21 % politične participacije. V prvem opazovanem letu ima najvišjo moč vpliva na politično participacijo zanimanje za politiko, v drugem opazovanem letu pa družbeni položaj. Analiza je pokazala, da ima večina spremenljivk zelo nizko moč vpliva na politično participacijo.

Rezultati kažejo na korelacijo med politično odtujenostjo, družbenim položajem in politično participacijo, za bolj zanesljive in posplošljive rezultate pa bi morali izvesti raziskavo, namenjeno prav tej temi, saj so bili podatki za to raziskavo zbrani iz več različnih virov, prav tako nobena raziskava ni bila izvedena popolnoma enako – določena vprašanja so se v vseh 25 + uporabljenih raziskavah pojavila samo 2- ali 3-krat, mnogokrat so bila vprašanja malo drugače postavljena oziroma so imela različne ponujene odgovore, kar je predstavljalo probleme pri združevanju raziskav. Zaradi tega je bila tudi regresijska analiza okrnjena, saj ni bilo možno uporabiti vseh indikatorjev politične odtujenosti in družbenega položaja. Prav zaradi tega bi raziskava, namenjena prav tej temi, bolj zanesljivo pokazala povezave med politično participacijo, indikatorji politične odtujenosti in družbenim položajem.

8 LITERATURA

1. Adam, Frane. 1991. Politična participacija kot sestavina kakovosti življenja. *Družboslovne razprave* 8 (12): 102–117.
2. *Arhiv družboslovnih podatkov*. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/> (16. junij 2016).
3. Berger, Arthur Asa. 2005. *Media analysis techniques*. Thousand Oaks: Sage Publications.
4. Case, Jennifer M. 2008. Alienation and Engagement: Development of an Alternative Theoretical Framework for Understanding Student Learning. *Higher Education* 55 (3): 321–332.
5. *Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij*. Dostopno prek: <http://www.cjm.si/> (16. junij 2016).
6. Čepin, Laura. 2014. *Vpliv aktualne globalne gospodarske krize na politično nestabilnost članic Evropske unije*. Dostopno prek: http://dk.fdv.uni-lj.si/magistrska_dela_2/pdfs/mb22_cepin-laura1.pdf (25. avgust 2016).
7. Dean, Dwight G. 1961. Alienation: Its Meaning and Measurement. *American Sociological Review* 26 (5): 753–758.
8. Della Porta, Donatela. 2003. *Temelji politične znanosti*. Ljubljana: Euroadria.
9. Denters, Bas in Peter Geurts. 1993. Aspects of political alienation: an exploration of their differential origins and effects. *Acta Politica* 18 (4): 445–469.
10. *Državna volilna komisija*. Dostopno prek: <http://www.dvk-rs.si/index.php/si/> (20. junij 2016).
11. European social survey. 2014. *European social survey round 7*. Dostopno prek: <http://www.europeansocialsurvey.org/download.html?file=ESS7SI&c=SI&y=2014> (3. avgust 2016)
12. *European social survey*. Dostopno prek: <http://www.europeansocialsurvey.org/> (3. avgust 2016).
13. Finifter, Ada W. 1972. Dimensions of political alienation. V *Alienation and the social system*, ur. Ada W. Finifter, 189–212. New York: John Wiley & sons, Inc.

14. Hafner Fink, Mitja, Janez Štebe, Brina Malnar, Samo Uhan in Slavko Kurdija. 2011. *Slovensko javno mnenje 2009/1: Mednarodna raziskava: religija (ISSP 2008) in družbene neenakosti (ISSP 2009)*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm091/> (12. avgust 2016).
15. Hafner Fink, Mitja, Brina Malnar, Slavko Kurdija, Samo Uhan in Janez Štebe. 2014. *Slovensko javno mnenje 2013: Mednarodna raziskava Nacionalna identiteta, mednarodna raziskava Razumevanje vloge državljana in Ogledalo javnega mnenja*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm13/> (12. avgust 2016).
16. Jelušič, Ljubica, Brina Malnar in skupina. 2011. *Slovensko javno mnenje 2005/2 Nacionalna in mednarodna varnost (CRP Znanje za varnost in mir) in Mednarodna povolilna raziskava* Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm052/> (12. avgust 2016).
17. Keniston, Kenneth. 1972. The varieties of alienation: An attempt at definition. Dimensions of political alienation. V *Alienation and the social system*, ur. Ada W. Finifter, 32–45. New York: John Wiley & sons, inc.
18. Koff, Stephen. 1973. The political use of the concept of alienation. V *Alienation: concept, term and meanings*, ur. Frank Johnson, 269–294. New York: Seminar press, Inc.
19. Kohn, Melvin L. in Carmi Schooler. Class, occupation, and orientation. *American sociological association* 34 (5): 659–678.
20. Kropivnik, Samo in Sandra Vrhovac. 2012. Pojavi politične patologije v evropskih novih demokracijah. *Teorija in praksa* 49 (4–5): 706–732.
21. Kurdija, Slavko, Brina Malnar, Mitja Hafner Fink, Samo Uhan in Janez Štebe. 2009. *Slovensko javno mnenje 2006/1: Evropska družboslovna raziskava*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja

- in množičnih komunikacij. Ljubljana:, Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm061/> (12. avgust 2016).
22. --- 2010. *Slovensko javno mnenje 2008/2: Evropska družboslovna raziskava*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm082/> (12. avgust 2016).
23. --- 2012. *Slovensko javno mnenje 2010: Evropska družboslovna raziskava*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm10/> (12. avgust 2016).
24. --- 2013. *Slovensko javno mnenje 2012/2: Evropska družboslovna raziskava*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm122/> (12. avgust 2016).
25. Kurdija, Slavko in Niko Toš. 2012. *Politbarometer 10/11, Slovenija: Oktober 2011*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi1110/> (27. junij 2016).
26. --- 2013. *Politbarometer 09/12, Slovenija: September 2012*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi1209/> (27. junij 2016).
27. --- 2014a. *Politbarometer 06/13, Slovenija: Junij 2013*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi1306/> (27. junij 2016).
28. ---2014b. *Politbarometer PB06/14, Slovenija: Junij 2014*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi1406/> (27. junij 2016).

29. Lee, Tien-Tsung in Yi Chun Chen. 2004. *Media Usage and Political Alienation Revisited*. Dostopno prek: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/1/3/4/0/pages113402/p113402-1.php. (25. junij 2016).
30. Malešič, Marjan in skupina. 2010. *Slovensko javno mnenje 2007: Raziskava o nacionalni in mednarodni varnosti; vojaški poklici*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Obramboslovni raziskovalni center, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm07/> (12. avgust 2016).
31. Malnar, Brina, Mitja Hafner-Fink, Slavko Kurdija, Niko Toš, Samo Uhan, Ivan Bernik, Vlado Miheljak in Janez Štebe. 2013. *Slovensko javno mnenje 2011/2: Svetovna raziskava vrednot in Ogledalo javnega mnenja*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm112/> (12. avgust 2016).
32. McLeod, Jack, Scott Ward in Karen Tancill. 1965. Alienation and uses of the mass media. *Public Opinion Quarterly* 29 (4): 583–594.
33. *Statistični urad Republike Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/statweb> (26. avgust 2016).
34. Templeton, Fredric. 1966. Alienation and the political participation: some research findings. *Public Opinion Quarterly* 30 (2): 249–261.
35. Toš, Niko in skupina. 2001. *Slovensko javno mnenje, 2000/1*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm001/> (12. avgust 2016).
36. --- 2002a. *Slovensko javno mnenje, 2001/2: Slovensko javno mnenje in Mednarodna raziskava Procesi demokratizacije v srednji in vzhodni Evropi*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm012/> (12. avgust 2016).
37. --- 2002b. *Slovensko javno mnenje 2002/2: Evropska družboslovna anketa*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje

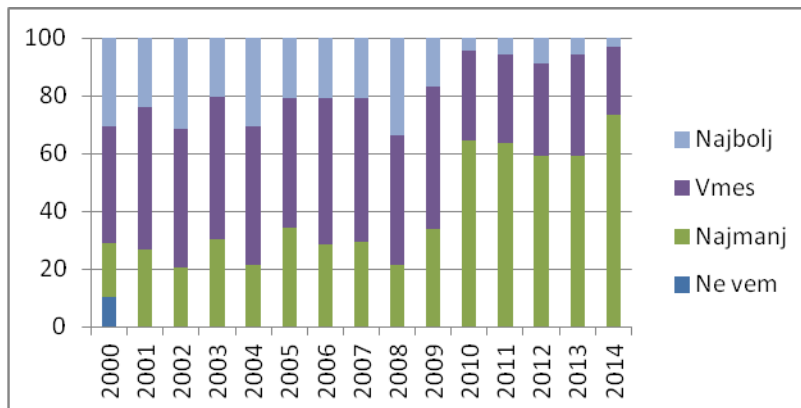
- javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm022/> (12. avgust 2016).
38. --- 2004. *Slovensko javno mnenje 2003/4: Razumevanje vloge državljana / Mednarodna raziskava ISSP*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana, Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm034/> (12. avgust 2016).
39. Toš, Niko, Brina Malnar in skupina. 2009. *Slovensko javno mnenje 2004/2: Evropska družboslovna raziskava*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/sjm042/> (12. avgust 2016).
40. Toš, Niko in drugi. 2001. *Politbarometer PB12/00., Slovenija, 2000/12: December 2000*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi0012/> (25. junij 2016).
41. --- 2006a. *Politbarometer PB12/01, Slovenija: December 2001*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi0112/> (25. junij 2016).
42. --- 2006b. *Politbarometer PB12/02, Slovenija: December 2002*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi0212/> (25. junij 2016).
43. --- 2008a. *Politbarometer PB12/03, Slovenija: December 2003*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi0312/> (25. junij 2016).
44. --- 2008b. *Politbarometer PB12/04, Slovenija: December 2004*. Datoteka. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in

- množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi0412/> (25. junij 2016).
45. --- 2009a. *Politbarometer PB12/05, Slovenija: December 2005*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi0512/> (25. junij 2016).
46. --- 2009b. *Politbarometer PB11/06, Slovenija: November 2006*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi0611/> (25. junij 2016).
47. --- 2009c. *Politbarometer PB12/07, Slovenija: December 2007*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi0712/> (25. junij 2016).
48. --- 2009č. *Politbarometer PB12/08, Slovenija: December 2008*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi0812/> (25. junij 2016).
49. --- 2011a. *Politbarometer PB11/09, Slovenija: November 2009*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi0911/> (27. junij 2016).
50. --- 2011b. *Politbarometer 12/10, Slovenija: december 2010*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov. Dostopno prek: <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/pbsi1012/> (27. junij 2016).
51. Weaver, David. 1994. Media Agenda Setting and Elections: Voter Involvement or Alienation? *Political Communication* 11 (4): 347–356.
52. Yuill, Chris. 2011. Forgetting and remembering alienation theory. *History of the Human Sciences* 24 (2) 103–119.

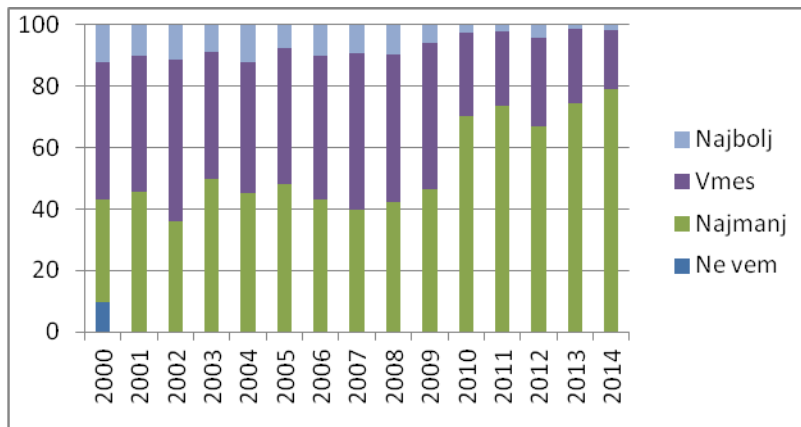
PRILOGE

PRILOGA A: DODATNI GRAFI IN TABELE

Priloga A.1: Spreminjanje zaupanja Državnemu zboru Republike Slovenije skozi leta v odstotkih (Kurdija in Toš 2012, 2013, 2014a, 2014b; Toš in drugi 2001, 2006a, 2006b, 2008a, 2008b, 2009a, 2009b, 2009c, 2009č, 2011a, 2011b)

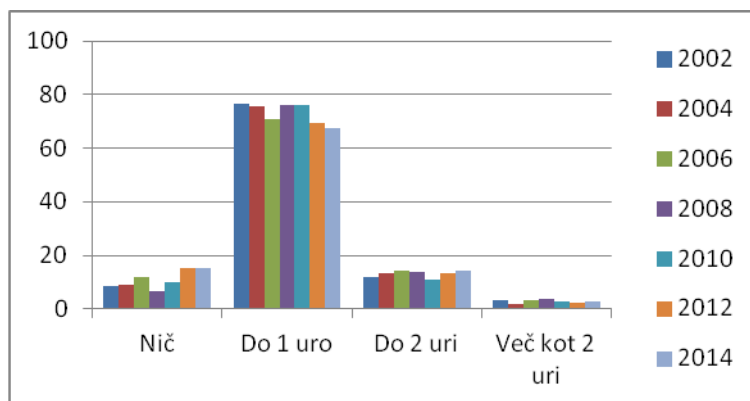

Priloga A.2: Spreminjanje zaupanja parlamentarnim strankam skozi leta v odstotkih (Kurdija in Toš 2012, 2013, 2014a, 2014b; Toš in drugi 2001, 2006a, 2006b, 2008a, 2008b, 2009a, 2009b, 2009c, 2009č, 2011a, 2011b)

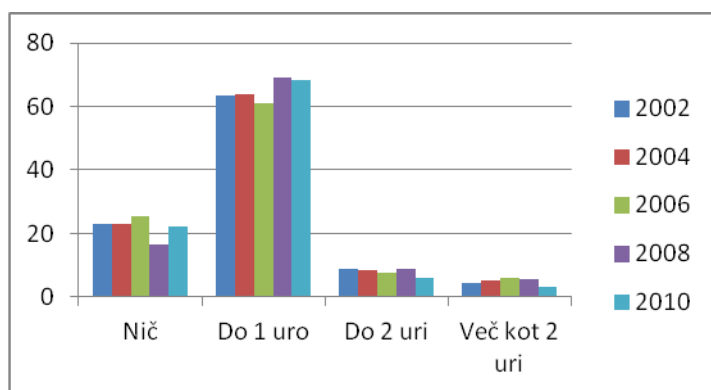

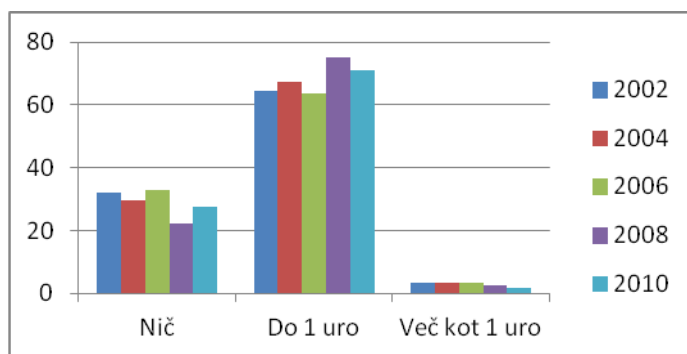
Priloga A.3: Količina časa porabljena, za gledanje aktualne politične problematike v odstotkih (European social survey 2014; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Toš in skupina 2002b; Toš, Malnar in drugi 2009)

Priloga A.4: Količina časa, porabljena za poslušanje aktualne politične problematike v odstotkih (Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012; Toš in skupina 2002b; Toš, Malnar in drugi 2009)

Priloga A.5: Količina časa, porabljena za branje o aktualni politični problematiki v odstotkih (Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012; Toš in skupina 2002b; Toš, Malnar in drugi 2009)

Priloga A.6: Delež politične participacije glede na pomembnost politike v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Pomembnost politike						
Sploh ni pomembna	16	23	7.7	8.6	7.7	8.1
Ne preveč pomembna	25	27.9	9.2	13.1	11.2	11.2
Precej pomembna	30.3	30.6	13.7	17.4	14.4	12.4
Zelo pomembna	24.6	39.4	12.2	30	15.3	14.6

Priloga A.7: Delež politične participacije glede na pomembnost politike v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Pripravljenost za udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Pomembnost politike						
Sploh ni pomembna	65.1	64.4	2.4	2.5	8.3	4
Ne preveč pomembna	79.4	79.6	4.3	6.6	11.9	7.6
Precej pomembna	87.1	86.9	8.3	11.1	24	16.3
Zelo pomembna	93	82.8	18.6	14.5	22.5	27.9

Priloga A.8: Delež politične participacije glede na pomembnost politike v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Zanimanje za politiko						
Zelo me zanima	29.3	27	13.5	15.1	16.3	10.6
Do neke mere me zanima	26	20	8.6	11.3	11.6	7.7
Le malo me zanima	19.3	15.9	5.7	7.4	7.8	5.3
Sploh me ne zanima	13.8	10.3	4.5	4.2	5.2	3.2

Priloga A.9: Delež politične participacije glede na zanimanje za politiko v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Zanimanje za politiko	Pripravljenost za udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Zelo me zanima	92.3	88.4	17.7	16.5	30.6	30.5
Do neke mere me zanima	86.2	83.6	6.2	7	16.4	13.9
Le malo me zanima	74.3	71.8	2.7	4	7.7	6.1
Sploh me ne zanima	57.3	52.9	1.3	1.6	4.3	3.3

Priloga A.10: Delež politične participacije glede na zanimanje za politiko v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Zanimanje za politiko	Delovanje v politični stranki		Delovanje v politični organizaciji		Podpora politični akciji	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Zelo me zanima	18.8	14.6	10.6	8.2	9.9	8
Do neke mere me zanima	4.4	3.5	3.1	2.2	2.9	2
Le malo me zanima	1.2	1.6	0.8	0.9	1.4	1
Sploh me ne zanima	0.5	0.7	4.1	0.1	0.9	0.6

Priloga A.11: Delež politične participacije glede na zaupanje vladi v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Zaupanje vladi	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Sploh nič	27.8	18.9	11	10.5	12.8	6.9
Le malo	31.7	19.8	10.7	9	13.8	8.1
Precej	28.4	16.7	8.2	9.6	13.9	6.1
V celoti	19.8	17.5	11.4	5.8	15.3	6.2

Priloga A.12: Delež politične participacije glede na zaupanje vladi v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Pripravljenost za udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Zaupanje vladi						
Sploh nič	65.7	66.2	4.7	4	8	6.9
Le malo	76.3	76.2	4.1	5	7.9	7.8
Precej	81.6	85.9	5.8	8.7	10.6	11.4
V celoti	88.1	89.6	5.2	18.6	3.9	19.8

Priloga A.13: Delež politične participacije glede na zaupanje državnemu zboru v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Zaupanje državnemu zboru						
Sploh nič	19.4	14.3	6.9	8.3	8.7	5.8
Le malo	22	17	6.7	8	9.3	6.3
Precej	21	19.9	7.3	11.1	8.7	7.5
V celoti	12.9	13.5	6.1	6.6	9.6	2

Priloga A.14: Delež politične participacije glede na zaupanje državnemu zboru v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Pripravljenost za udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Zaupanje državnemu zboru						
Sploh nič	64.5	63.3	3.4	3.1	7.7	7.6
Le malo	75.4	75.9	4.8	5.6	11.2	9.5
Precej	82.4	83	6.3	12.2	14.8	14.8
V celoti	88	84.2	8.5	11.4	10.4	19.3

Priloga A.15: Delež politične participacije glede na zaupanje državnemu zboru v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Delovanje v politični stranki		Delovanje v politični organizaciji		Podpora politični akciji	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Zaupanje državnemu zboru						
Sploh nič	2.9	1.8	1.8	1.45	2	2.1
Le malo	3.0	3.1	1.6	1.8	2.2	2
Precej	4.7	6.4	3.4	3.4	3.3	3.7
V celoti	6.1	5.6	5.1	2.5	4.6	2.2

Priloga A.16: Delež politične participacije glede na zaupanje političnim strankam v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Zaupanje političnim strankam						
Sploh nič	21.4	17.1	8.3	8.8	9.2	6.8
Le malo	21.4	17.8	6.9	8.2	8.9	6.9
Precej	17.5	18.6	7.2	6.9	8.4	6.1
V celoti	14.4	18.7	6.8	6.5	6.7	5.6

Priloga A.17: Delež politične participacije glede na zaupanje političnim strankam v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Pripravljenost za udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Zaupanje političnim strankam						
Sploh nič	63.7	66.4	2.4	3.0	10.7	9.1
Le malo	77.9	77.5	5.4	6.3	14.1	11.7
Precej	81.6	81.6	9.3	17.8	16.5	15.6
V celoti	80.1	78.8	9.4	11.1	19.3	14.8

Priloga A.18: Delež politične participacije glede na zaupanje političnim strankam v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Delovanje v politični stranki		Delovanje v politični organizaciji		Podpora politični akciji	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Zaupanje političnim strankam	2.6	2.3	1.7	1.3	1.5	1.6
Sploh nič	3.3	3.5	2.0	2.0	2.6	2.5
Le malo	4.8	7.8	3.5	4.7	4.6	5.0
Precej	2.8	9.5	2.1	3.6	8.4	0.0
V celoti						

Priloga A.19: Delež politične participacije glede na izobrazbo v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Izobrazba	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nedokončana OŠ	6.3	3.4	3.2	0.9	3.2	1.8
Dokončana OŠ	9.8	6.3	3.3	2.6	5.7	3.4
Dokončana SŠ	23.3	16.3	7.6	7.6	9.3	5.7
Dokončana VišŠ	25.0	24.0	8.7	12.9	12.5	6.7
Dokončana visoka šola, fakulteta	37.9	28.0	12.7	16.8	15.6	9.9

Priloga A.20: Delež politične participacije glede na izobrazbo v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Izobrazba	Pripravljenost za udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nedokončana OŠ	62.2	66.9	4.1	5.7	5.9	3.0
Dokončana OŠ	63.2	65.2	3.6	2.6	5.8	4.1
Dokončana SŠ	65.9	72.0	4.9	5.6	11.3	9.3
Dokončana VišŠ	78.7	80.1	7.5	7.0	16.6	15.0
Dokončana visoka šola,	74.1	82.8	5.7	5.7	22.0	17.8

fakulteta	
-----------	--

Priloga A.21: Delež politične participacije glede na izobrazbo v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Izobrazba	Delovanje v politični stranki		Delovanje v politični organizaciji		Podpora politični akciji	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nedokončana OŠ	1.6	2.6	0.9	1.9	1.3	0.4
Dokončana OŠ	1.9	1.4	1.6	0.4	2.4	1.6
Dokončana SŠ	3.8	3.0	2.0	1.8	2.3	2.6
Dokončana VišŠ	5.4	4.5	4.6	3.3	3.3	1.5
Dokončana visoka šola, fakulteta	4.9	5.9	3.5	3.4	3.1	3.4

Priloga A.22: Delež politične participacije glede na položaj na delovnem mestu v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Položaj na delovnem mestu	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Vodilni položaj	32.7	39.7	16.9	16.7	18.1	12.4
Vodstveni položaj	38.6	51.1	10.9	18.6	21.1	22.3
Neposredno vodenje	30.3	29.7	10.2	11.4	15.9	11.4
Izvršilni delavec	25.5	32	9.6	13.2	11.5	14.1
Nezaposlen	31.4	29.8	7.6	15.3	12.2	15.4

Priloga A.23: Delež politične participacije glede na položaj na delovnem mestu v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Položaj na delovnem mestu	Pripravljenost za udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Vodilni položaj	63.4	77.6	12.1	10.3	20.3	23.1

Vodstveni položaj	68.4	86.1	6.1	9.1	14.8	20.7
Neposredno vodenje	65.6	80.1	5.8	6.7	9.7	11.7
Izvršilni delavec	61.2	75.9	3.9	5	7.3	9.7
Nezaposlen	47.95	60.9	3.42	3.75	3.1	7.5

Priloga A.24: Delež politične participacije glede na družbeni sloj v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Družbeni sloj	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Čisto spodnji	14.7	11.1	3.6	2.7	7.1	1.6
Delavski	19.9	25.4	6.8	10.2	10.9	13.1
Srednji	32.4	41.9	10.9	18.65	13.9	17.5
Višji srednji	52.0	42.5	14.8	15.35	24.3	16.8
Zgornji	53.1	6.2	9.5	0	30.7	0

Priloga A.25: Delež politične participacije glede na družbeni sloj v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Družbeni sloj	Pripravljenost udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Čisto spodnji	63.7	60.9	4.5	4.8	1.7	6.7
Delavski	61.2	73	4.3	5.5	7.2	9.7
Srednji	60.4	80.5	5.1	4.7	8.7	14.3
Višji srednji	62.6	78.4	5.1	10	17.8	17.3
Zgornji	58.7	79.4	0	13.4	0	14.3

Priloga A.26: Delež politične participacije glede na spol v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Spol	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Moški	21.4	14.9	8.1	7.9	10.7	6.9
Ženski	20.6	18.1	6.0	9.0	7.5	5.4

Priloga A.27: Delež politične participacije glede na spol v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Spol	Pripravljenost udeležbo na volitvah za		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Moški	66.1	65.7	6.4	7.2	14.7	13.0
Ženski	66.0	65.7	3.3	3.5	8.3	7.0

Priloga A.28: Delež politične participacije glede na spol v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Spol	Delovanje v politični stranki		Delovanje v politični organizaciji		Podpora politični akciji	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Moški	4.8	4.8	3.2	2.8	3.2	3.1
Ženski	1.9	1.8	1.2	1.0	1.8	1.8

Priloga A.29: Delež politične participacije glede na starost v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Starost	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
0–18	15.0	7.2	1.7	3.7	7.8	5.0
19–30	32.5	23.8	8.8	11.1	9.8	8.1
31–45	24.7	21.8	9.0	11.2	10.4	7.3
46–60	18.6	19.7	6.1	8.3	9.5	6.2
61–	9.8	16.8	4.2	5.2	6.0	3.5

Priloga A.30: Delež politične participacije glede na starost v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Starost	Pripravljenost udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
0–18	16.0	9.7	2.1	2.8	4.7	8.9
19–30	54.3	57.5	3.1	4.3	10.7	8.8
31–45	66.6	71.3	3.8	5.6	13.0	10.4
46–60	73.4	77.6	6.0	5.4	14.0	10.4
61–	74.7	82.3	6.3	5.2	8.6	8.4

Priloga A.31: Delež politične participacije glede na starost v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Starost	Delovanje v politični stranki		Delovanje v politični organizaciji		Podpora politični akciji	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
0–18	0.6	2.1	1.0	0.0	4.1	4.3
19–30	2.5	3.5	2.0	2.0	2.9	3.0
31–45	2.7	2.1	1.6	1.9	2.5	2.3
46–60	5.2	3.6	2.9	2.1	2.4	2.3
61–	3.6	3.8	2.5	2.0	1.5	1.9

Priloga A.32: Delež politične participacije glede na gledanje aktualne politične tematike v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Gledanje aktualne politične tematike	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nič	7.1	7.2	2.5	4.6	1.7	3.1
Do 1 uro	11.2	9.4	4.3	5.4	3.1	2.8
Do 2 uri	10.3	9.5	4.0	5.3	2.5	2.5
Več kot 2 uri	6.7	7.2	3.7	5.7	0.7	1.3

Priloga A.33: Delež politične participacije glede na gledanje aktualne politične tematike v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Gledanje aktualne politične tematike	Pripravljenost udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nič	47.3	51.4	1.5	2.3	7.0	7.2
Do 1 uro	74.9	73.5	4.5	3.7	13.2	10.8
Do 2 uri	84.1	79.4	7.0	7.5	15.9	12.5
Več kot 2 uri	85.1	81.5	9.6	5.7	14.5	12.5

Priloga A.34: Delež politične participacije glede na gledanje aktualne politične tematike v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Gledanje aktualne politične tematike	Delovanje v politični stranki		Delovanje v politični organizaciji		Podpora politični akciji	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nič	0.2	1.7	1.0	0.6	1.2	1.5
Do 1 uro	3.5	3.1	1.9	1.8	2.6	2.3
Do 2 uri	4.6	5.2	4.1	3.2	2.6	3.8
Več kot 2 uri	7.4	3.1	2.7	2.6	2.2	3.4

Priloga A.35: Delež politične participacije glede na poslušanje aktualne politične tematike v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Poslušanje aktualne politične tematike	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nič	10.9	10.2	2.9	3.7	2.9	1.9
Do 1 uro	11.0	8.8	4.6	6.1	2.9	1.7
Do 2 uri	9.7	12.6	4.2	5.4	2.9	1.4
Več kot 2 uri	9.5	4.3	6.8	5.1	1.4	1.6

Priloga A.36: Delež politične participacije glede na poslušanje aktualne politične tematike v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Poslušanje aktualne politične tematike	Pripravljenost udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nič	63.6	64.3	3.0	2.4	8.9	11.2
Do 1 uro	75.5	75.7	4.8	4.8	14.2	11.4
Do 2 uri	80.3	75.8	6.1	4.2	16.1	10.6
Več kot 2 uri	82.6	75.5	8.4	5.4	16.4	10.0

Priloga A.37: Delež politične participacije glede na poslušanje aktualne politične tematike v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Poslušanje aktualne politične tematike	Delovanje v politični stranki		Delovanje v politični organizaciji		Podpora politični akciji	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nič	2.5	2.5	1.7	1.4	2.1	3.6
Do 1 uro	3.2	3.6	2.1	1.9	2.3	3.6
Do 2 uri	5.4	3.7	2.8	2.3	2.9	1.8
Več kot 2 uri	7.3	1.3	3.9	0.8	5.2	3.7

Priloga A.38: Delež politične participacije glede na branje o aktualni politični tematiki v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Branje o aktualni politični tematiki	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nič	6.2	5.7	2.3	2.7	1.6	1.9
Do 1 uro	14.0	10.8	5.9	6.6	3.5	2.5
Do 2 uri	4.8	11.5	3.7	8.4	0.9	0.0
Več kot 2 uri	5.6	0.0	0.0	0.0	4.8	0.0

Priloga A.39: Delež politične participacije glede na branje o aktualni politični tematiki v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Branje o aktualni politični tematiki	Pripravljenost za udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nič	65.7	63.1	2.1	2.4	7.7	7.5
Do 1 uro	78.8	78.7	5.8	5.4	16.7	10.7
Do 2 uri	93.3	85.8	9.7	6.3	17.8	20.0
Več kot 2 uri	83.3	35.7	10.3	0.0	35.7	21.5

Priloga A.40: Delež politične participacije glede na branje o aktualni politični tematiki v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Branje o aktualni politični tematiki	Delovanje v politični stranki		Delovanje v politični organizaciji		Podpora politični akciji	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nič	1.3	0.7	0.6	0.4	1.4	1.9
Do 1 uro	4.5	4.4	2.9	2.0	3.2	4.3
Do 2 uri	7.8	11.1	7.5	5.8	1.8	0.0
Več kot 2 uri	15.1	0.0	18.7	14.3	4.8	0.0

Priloga A.41: Delež politične participacije glede na nadzorovanje dela drugih v službi v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Nadzorovanje dela drugih v službi	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Da	12.7	16.0	6.0	11.3	3.2	5.6
Ne	9.5	13.3	3.4	8.2	2.3	5.6

Priloga A.42: Delež politične participacije glede na nadzorovanje dela drugih v službi v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Pripravljenost za udeležbo na volitvah		Član stranke		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nadzorovanje dela drugih v službi						
Da	82.5	79.8	7.8	7.4	21.1	9.9
Ne	72.2	71.5	3.4	3.0	16.5	7.9

Priloga A.43: Delež politične participacije glede na nadzorovanje dela drugih v službi v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Delovanje v politični stranki		Delovanje v politični organizaciji		Podpora politični akciji	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nadzorovanje dela drugih v službi						
Da	6.6	1.9	3.5	3.0	3.1	3.3
Ne	5.0	2.5	1.6	1.4	2.2	1.8

Priloga A.44: Delež politične participacije glede na vplivanje na odločitve o delovanju organizacije v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

	Peticija		Bojkot		Demonstracije	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Vplivanje na odločitve o delovanju organizacije						
Nimam vpliva	7.3	6.2	2.9	3.1	1.8	1.7
Malo vplivam	11.5	10.4	3.7	6.4	2.8	3.0
Precej vplivam	14.4	14.0	5.0	8.3	4.6	4.0
V celoti vplivam	11.0	10.6	6.6	8.7	3.5	3.3

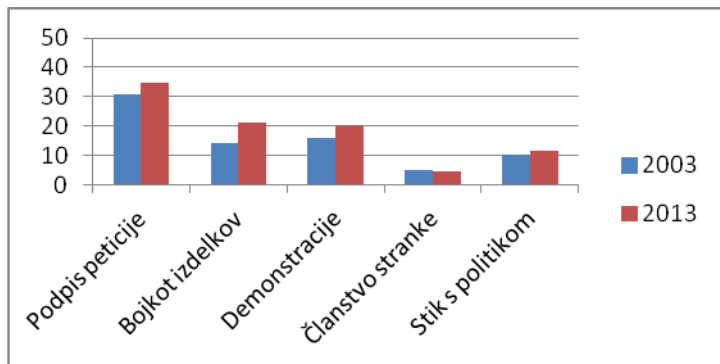
Priloga A.45: Delež politične participacije glede na vplivanje na odločitve o delovanju organizacije v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Vplivanje na odločitve o delovanju organizacije	Pripravljenost za udeležbo na volitvah		Stik s politikom	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nimam vpliva	70.0	68.6	9.0	6.1
Malo vplivam	71.9	74.3	15.4	10.6
Precej vplivam	80.0	78.1	21.9	16.1
V celoti vplivam	79.3	78.6	25.4	20.5

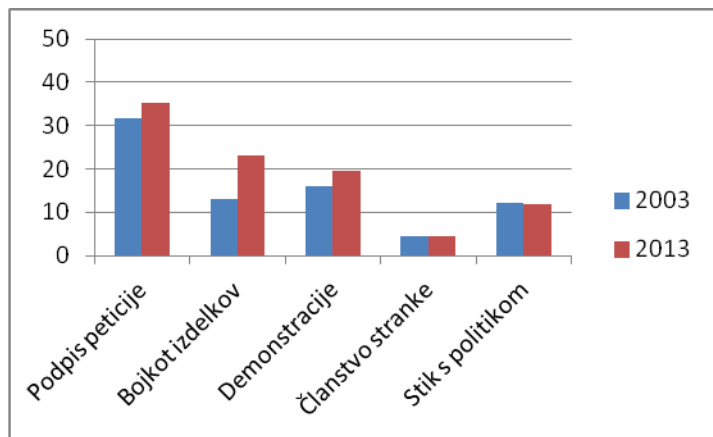
Priloga A.46: Delež politične participacije glede na vplivanje na odločitve o delovanju organizacije v dveh raziskovalnih obdobjih (European social survey 2014; Hafner Fink in drugi 2011, 2014; Jelušič in drugi 2011; Kurdija in drugi 2009, 2010, 2012, 2013; Malešič in skupina 2010; Malnar in drugi 2013; Toš in skupina 2001, 2002a, 2002b, 2004; Toš, Malnar in drugi 2009)

Vplivanje na odločitve o delovanju organizacije	Delovanje v politični stranki		Delovanje v politični organizaciji		Podpora politični akciji	
	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje	1. obdobje	2. obdobje
Nimam vpliva	1.6	2.2	1.7	1.4	1.6	1.4
Malo vplivam	4.0	1.9	2.0	0.9	3.3	1.7
Precej vplivam	5.5	4.5	3.6	3.0	3.0	3.5
V celoti vplivam	7.0	7.7	3.7	3.9	4.7	4.2

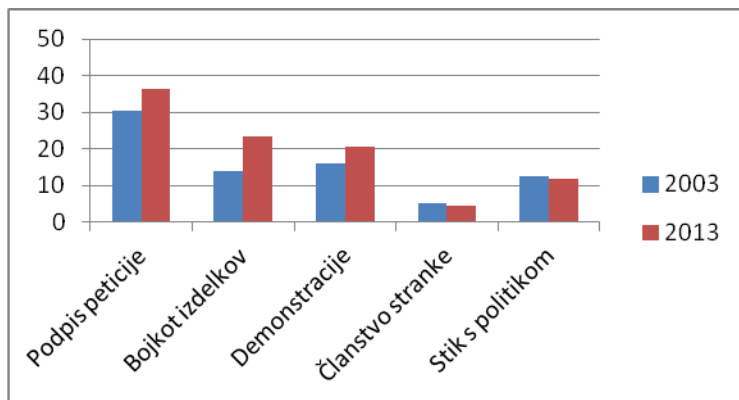
Priloga A.47: Odstotek participacije glede na strinjanje s trditvijo, da ljudje nimajo nobene besede pri tem, kar počne vlada (Hafner Fink in drugi 2014; Toš in skupina 2004)

Priloga A.48: Odstotek participacije glede na strinjanje s trditvijo, da se večina politikov ukvarja s politiko zaradi lastnih koristi (Hafner Fink in drugi 2014; Toš in skupina 2004)

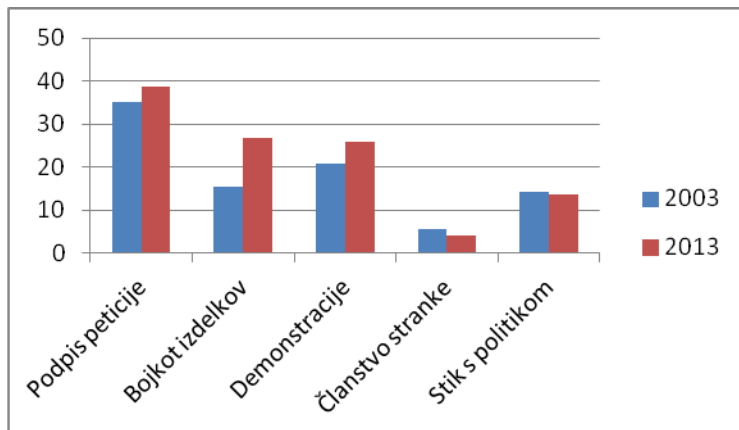

Priloga A.49: Odstotek participacije glede na strinjanje s trditvijo, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje (Hafner Fink in drugi 2014; Toš in skupina 2004)

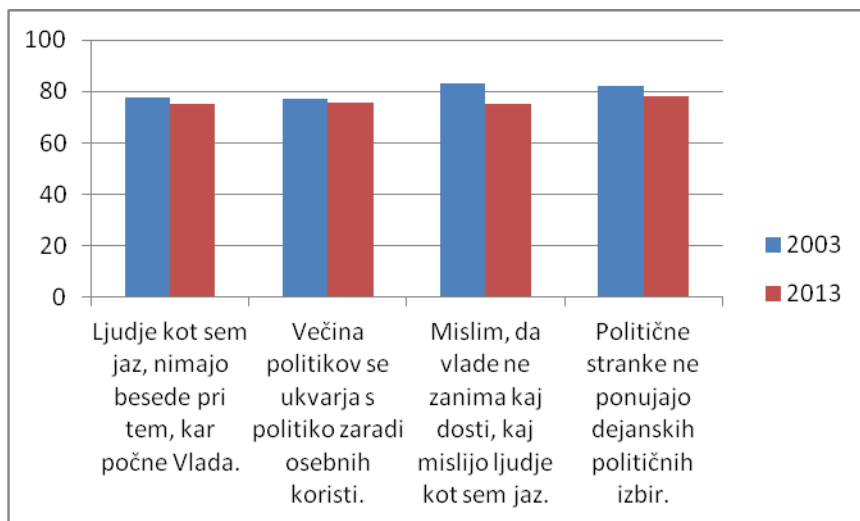

Priloga A.50: Odstotek participacije glede na strinjanje s trditvijo, da politične stranke volivcem ne ponujajo dejanskih političnih izbir (Hafner Fink in drugi 2014; Toš in skupina 2004)

Priloga A.51: Odstotek pripravljenosti za udeležbo na volitvah glede na strinjanje z navedenimi trditvami za leti 2003 in 2013 (Hafner Fink in drugi 2014; Toš in skupina 2004)

PRILOGA B: IZPIS REZULTATOV LINEARNE REGRESIJSKE ANALIZE
ZA LETO 2003 IZ PROGRAMA SPSS (Toš in skupina 2004)

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	spol_m, sloj_čistospodnji, starost46_60, Vecina politikov se ukvarja s politiko z, izobrazba_VišŠ, sloj_višjsrednji, položaj_neposr.vodenje, politika, izobrazba_nedok.OŠ, Politicne stranke volivcem ne ponujajo d, Ljudje, kot jaz, nimajo nobene besede pr, položaj_brezposeln, izobrazba_OŠ, vladi, položaj_vodstveni, sloj_delavski, starost61_, politicnim strankam, Kaj bi rekli, v kolikсни meri vas osebno, starost18_30, Mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mi, drzavnemu zboru, izobrazba_SŠ, položaj_izvršilni, starost31_45, sloj_srednji ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: politična_participacija2

b. All requested variables entered.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.502 ^a	.252	.228	1.30404

a. Predictors: (Constant), spol_m, sloj_čistospodnji, starost46_60, Vecina politikov se ukvarja s politiko z, izobrazba_VišŠ, sloj_višjsrednji, položaj_neposr.vodenje, politika, izobrazba_nedok.OŠ, Politicne stranke volivcem ne ponujajo d, Ljudje, kot jaz, nimajo nobene besede pr, položaj_brezposeln, izobrazba_OŠ, vladi, položaj_vodstveni, sloj_delavski, starost61_, politicnim strankam, Kaj bi rekli, v kolikсни meri vas osebno, starost18_30, Mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mi, drzavnemu zboru, izobrazba_SŠ, položaj_izvršilni, starost31_45, sloj_srednji

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	462.592	26	17.792	10.463	.000 ^b
	Residual	1374.026	808	1.701		
	Total	1836.618	834			

a. Dependent Variable: politična_participacija2

b. Predictors: (Constant), spol_m, sloj_čistospodnji, starost46_60, Vecina politikov se ukvarja s politiko z, izobrazba_VišŠ, sloj_višjisrednji, položaj_neposr.vodenje, politika, izobrazba_nedok.OŠ, Politicne stranke volivcem ne ponujajo d, Ljudje, kot jaz, nimajo nobene besede pr, položaj_brezposeln, izobrazba_OŠ, vladi, položaj_vodstveni, sloj_delavski, starost61_, politcnim strankam, Kaj bi rekli, v kolikсни meri vas osebno, starost18_30, Mislím, da vlade ne zanima dosti, kaj mi, drzavnemu zboru, izobrazba_SSŠ, položaj_izvršilni, starost31_45, sloj_srednji

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	
	B	Std. Error	Beta			
1	(Constant)	3.513	.765		4.589	.000
	politika	-.122	.077	-.058	-1.582	.114
	Kaj bi rekli, v kolikсни meri vas osebno	-.584	.070	-.315	-8.372	.000
	vladi	-.036	.084	-.018	-.431	.666
	drzavnemu zboru	-.062	.109	-.029	-.574	.566
	politicnim strankam	-.007	.097	-.003	-.067	.946
	Ljudje, kot jaz, nimajo nobene besede pr	.092	.046	.078	2.021	.044
	Mislím, da vlade ne zanima dosti, kaj mi	-.039	.056	-.028	-.698	.485
	Vecina politikov se ukvarja s politiko z	.112	.047	.079	2.392	.017
	Politicne stranke volivcem ne ponujajo d	-.094	.045	-.066	-2.085	.037
	sloj_čistospodnji	.169	.628	.017	.269	.788
	sloj_delavski	.277	.560	.086	.494	.621
	sloj_srednji	.590	.552	.197	1.068	.286
	sloj_višjisrednji	.730	.565	.144	1.291	.197

izobrazba_nedok.OŠ	-.569	.310	-.071	-1.833	.067
izobrazba_OŠ	-.587	.209	-.153	-2.810	.005
izobrazba_SŠ	-.397	.166	-.131	-2.385	.017
izobrazba_VišŠ	.217	.252	.031	.862	.389
položaj_brezposeln	-.367	.270	-.083	-1.361	.174
položaj_izvršilni	-.363	.225	-.121	-1.613	.107
položaj_neposr.vodenje	-.403	.244	-.094	-1.650	.099
položaj_vodstveni	-.191	.249	-.040	-.767	.443
starost18_30	.037	.428	.011	.086	.931
starost31_45	.420	.441	.129	.953	.341
starost46_60	.218	.441	.065	.495	.621
starost61_	.059	.442	.015	.134	.894
spol_m	.214	.095	.072	2.248	.025

a. Dependent Variable: politična_participacija2

PRILOGA C: IZPIS REZULTATOV LINEARNE REGRESIJSKE ANALIZE

ZA LETO 2013 IZ PROGRAMA SPSS (Hafner Fink in drugi 2014)

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	spol_m, Politi?ne stranke volivcem ne ponujajo dejanskih politi?nih izbir., Kaj bi rekli, v kolik?ni meri vas osebno zanima politika?, izobrazba_nedok.OŠ, sloj_višjisrednji, izobrazba_VišŠ, starost46_60, položaj_vodstveni, Ve?ina politikov se ukvarja s politiko zaradi osebnih koristi., izobrazba_OŠ, položaj_neposr.vodenje, Ljudje, kot sem jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar po?ne vlada., sloj_čistospodnji, položaj_brezposeln, Koliko zaupate...Vladi Republike Slovenije, sloj_srednji, starost30_45, Mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje kot sem jaz., Kako pomembna je v va?em ?ivljenju... politika, starost19_30, Koliko zaupate...politi?nim strankam, izobrazba_SŠ, Koliko zaupate...Dr?avnemu zboru, položaj_izvršilni, starost61, sloj_delavski ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Politična_participacija

b. All requested variables entered.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.487 ^a	.237	.210	1.36383

a. Predictors: (Constant), spol_m, Politi?ne stranke volivcem ne ponujajo dejanskih politi?nih izbir., Kaj bi rekli, v kolik?ni meri vas osebno zanima politika?, izobrazba_nedok.OŠ, sloj_višjisrednji, izobrazba_VišŠ, starost46_60, položaj_vodstveni, Ve?ina politikov se ukvarja s politiko zaradi osebnih koristi., izobrazba_OŠ, položaj_neposr.vodenje, Ljudje, kot sem jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar po?ne vlada., sloj_čistospodnji, položaj_brezposeln, Koliko zaupate...Vladi Republike Slovenije, sloj_srednji, starost30_45, Mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje kot sem jaz., Kako pomembna je v va?em ?ivljenju... politika, starost19_30, Koliko zaupate...politi?nim strankam, izobrazba_SŠ, Koliko zaupate...Dr?avnemu zboru, položaj_izvršilni, starost61_, sloj_delavski

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	420.520	26	16.174	8.695	.000 ^b
	Residual	1350.383	726	1.860		
	Total	1770.903	752			

a. Dependent Variable: Politična_participacija

b. Predictors: (Constant), spol_m, Politi?ne stranke volivcem ne ponujajo dejanskih politi?nih izbir., Kaj bi rekli, v kolik?ni meri vas osebno zanima politika?, izobrazba_nedok.OŠ, sloj_višjisrednji, izobrazba_VišŠ, starost46_60, položaj_vodstveni, Ve?ina politikov se ukvarja s politiko zaradi osebnih koristi., izobrazba_OŠ, položaj_neposr.vodenje, Ljudje, kot sem jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar po?ne vlada., sloj_čistospodnji, položaj_brezposeln, Koliko zaupate...Vladi Republike Slovenije, sloj_srednji, starost30_45, Mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje kot sem jaz., Kako pomembna je v va?em ?ivljenju... politika, starost19_30, Koliko zaupate...politi?nim strankam, izobrazba_SŠ, Koliko zaupate...Dr?avnemu zboru, položaj_izvršilni, starost61_, sloj_delavski

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.
		B	Std. Error	Coefficients Beta		
1	(Constant)	2.348	.862		2.724	.007
	Kako pomembna je v va?em ?ivljenju... politika	.060	.027	.097	2.205	.028

Kaj bi rekli, v kolik?ni meri vas osebno zanima politika?	-.564	.076	-.310	-7.412	.000
Koliko zaupate...Vladi Republike Slovenije	.017	.035	.024	.482	.630
Koliko zaupate...Dr?avnemu zboru	.017	.044	.023	.394	.694
Koliko zaupate...politi?nim strankam	-.054	.041	-.065	-1.304	.193
Ljudje, kot sem jaz, nimajo nobene besede pri tem, kar po?ne vlada.	.107	.056	.076	1.904	.057
Mislim, da vlade ne zanima dosti, kaj mislijo ljudje kot sem jaz.	.037	.075	.020	.489	.625
Ve?ina politikov se ukvarja s politiko zaradi osebnih koristi.	-.022	.062	-.013	-.358	.720
Politi?ne stranke volivcem ne ponujajo dejanskih političnih izbir.	-.123	.055	-.076	-2.252	.025
sloj_čistospodnji	.824	.623	.089	1.324	.186
sloj_delavski	1.318	.542	.427	2.434	.015
sloj_srednji	1.522	.534	.495	2.848	.005
sloj_višjisednji	1.593	.567	.233	2.808	.005
izobrazba_nedok.OŠ	-.451	.344	-.050	-1.312	.190
izobrazba_OŠ	-.596	.221	-.114	-2.691	.007
izobrazba_SŠ	-.314	.138	-.102	-2.273	.023
izobrazba_VišŠ	.118	.197	.022	.603	.547
položaj_brezposeln	-.094	.285	-.017	-.331	.741
položaj_izvršilni	-.045	.196	-.014	-.228	.819
položaj_neposr.vodenje	-.485	.225	-.111	-2.155	.032
položaj_vodstveni	.201	.241	.038	.834	.405
starost18_30	-.351	.564	-.091	-.623	.534
starost31_45	-.372	.582	-.102	-.640	.523
starost46_60	-.331	.579	-.098	-.571	.568
starost61_	-.574	.573	-.167	-1.002	.317
spol_m	.139	.106	.045	1.320	.187

a. Dependent Variable: Politična_participacija